

Apologie I.

Hlavou stvořil Bůh
nebesa i zemi

o. Václav S. Cigánek, SBM

Nitra 2023

o. Václav S. Cigánek, SBM

Apologie I. – Hlavou stvořil Bůh nebesa i zemi

Počet stran: 98

Nákladem autora

Kontakt: vaclavsbm@gmail.com

Vyrobil: Projects, s. r. o., Botanická 606/24, 602 00 Brno

Pro knihu nebylo žádáno církevní schválení. Vyjadřuje autorovo osobní chápání pravd víry.

V této knize jsou spojeny a upraveny původní tři apologetické články: „*Písmo nebo Tradice*“; „*Nesmrtelnost duše a věčnost pekla – katolická apologie proti adventistům*“ a „*Božství Kristovo ve Starém zákoně*“, které už dřív vyšly na internetových stránkách pravover.cz i jinde.

Odmítání Tradice protestanty, popírání nesmrtelnosti duše adventisty a jehovisty a přehlížení starozákonních proroctví o Božské přirozenosti Mesiáše liberálními teology jsou tři bludy, jejichž společným jmenovatelem je judaizující pojetí křesťanství. Pravdivé křesťanství počítá s osobou Bohočlověka Pána Ježíše Krista a jeho reálným působením v životě člověka a dějinách lidstva.

Objektivní Boží zjevení – apologie katolické Tradice

Je nějaká jistota?

Nemělo by žádný smysl přít se o jednotlivé body křesťanské nauky, pokud se nejdřív nedohodneme na tom, co je pro nás v otázkách křesťanské víry základní autoritou. Je to Bible nebo je to Tradice? Anebo je tou rozhodující autoritou papež či koncil či jiná církevní instituce? Anebo je rozhodujícím naše vlastní pochopení pravd víry či nějaký vnitřní cit anebo, jak někteří zdůrazňují, osobní osvětlení Duchem svatým? Tuto otázku si rozhodně musíme ujasnit, jinak se při hledání pravé víry nebudeme moci nikam posunout.

Může ve věcech náboženské víry existovat nějaká jistota? Může vůbec člověk poznat pravdu o Bohu a o konečném cíli své existence? Nejen nevěřící, ale i většina křesťanů, vám řekne, že náboženství je věcí víry, protože se týká toho, co nemůžeme exaktně prozkoumat a dokázat, a tedy tomu musíme „jenom věřit“. Tito lidé myslí a mluví, jako by se víra a jistota vzájemně vylučovaly. To je však velký omyl! Skutečná

křesťanská víra znamená tu nejpevnější jistotu o věcech, které sice nemůžeme poznat přirozeným způsobem, ale poznáváme je na základě Božích zásahů do našeho přirozeného světa, tedy na základě Božího zjevení.

Apoštol Jan ve svém prvním listu mluví o jistotě snad v každé větě. Slova jako „víme“, „poznáváme“, „rozeznáváme“, „vyšlo najevo“, „spatřili jsme“, „máme plnou jistotu“ – se zde opakují celkem třicetkrát! Apoštol zde mluví o dvojitým druhu jistoty – vnější a vnitřní – a jedno se potvrzuje druhým. Říká: „...co jsme slyšeli, co jsme na vlastní oči viděli, na co jsme hleděli a čeho se naše ruce dotýkaly, to zvěstujeme...“ (1J 1,1). To je ta vnější jistota – slyšeli jsme, dotýkali jsme se, je to něco, co se odehrálo před našima očima, něco veřejně známého a prokazatelného. A právě takovým veřejně známým a doloženým věcem se věnuje apologetika. Kromě jistoty tohoto druhu mluví ale apoštol Jan i o jistotě plynoucí z osobního vnitřního osvětlení křesťana. Říká: „*Jeho pomazání vás učí všemu, a je pravé a není to žádná lež; jak vás vyučil, tak zůstávejte v něm.*“ (1J 2,27). „*Kdo věří v Syna Božího, má to svědectví v sobě.*“ (1J 5,10). Tím pomazáním, které nás učí, je Duch svatý, který křesťanovi osobně zjevuje Ježíše a jeho spásu – ujišťuje nás, že Bůh nám odpustil, protože Pán Ježíš za nás zemřel. Ano, Duch svatý skutečně „*svědčí našemu duchu,*

že jsme děti Boží“ (Ř 8,16). Bez tohoto osobního poznání Ježíše není člověk ani křesťanem v plném smyslu slova. Toto osobní poznání je spojeno s darem spasitelné víry a s ospravedlněním, což je nadpřirozený Boží zásah do duše člověka. Kromě toho Duch svatý také osvěcuje náš přirozený rozum, abychom jím poznávali pravého Boha i rozumovou úvahou nad jeho stvořením a chápali, že věci, které nám o sobě zjevil, sice náš rozum převyšují, ale mu neodporují. Tak Bůh svými nadpřirozenými zásahy působí, že křesťan má tři zdroje jistého poznání o Bohu a cestě spásy. Těmi třemi zdroji je: vnější poznání veřejného Božího zjevení, které se odehrálo v historii lidstva; vnitřní svědectví Ducha svatého, že evangelium Pána Ježíše je skutečně pravou cestou spásy; a rozumové poznání Boha ze stvořených věcí. Vzájemná shoda těchto tří zdrojů nám ve věcech víry poskytuje plnou jistotu. V této apologii o Božím zjevení se budeme věnovat především tomu zjevení, které se odehrálo v dějinách lidstva veřejným a prokazatelným způsobem.

Už pohan Pythagoras řekl: *„Je jasné, že člověk má konat to, co je Bohu milé, ale člověk to nemůže poznat, pokud mu to Bůh sám nezjeví.“*¹ V tom měl tento pohanský filozof naprostou

---

¹ Podle: Augustin Bedřich, *Základní náboženská nauka (Apologetika)*, Vyšehrad : Praha, 1946, s. 50.

pravdu. Rozhodující autoritou v otázkách víry a cesty k věčnému štěstí je Boží zjevení. Máme-li věřit nějaké tradici, pak jen proto, že je Bohem zjevena. Máme-li věřit Bibli, máme jí věřit z téhož důvodu: protože je Božím zjevením. Máme-li věřit nějaké lidské autoritě vykládající pravdy víry, pak jen proto, že je vykládá v souladu s Božím zjevením. A máme-li nějaké osobní zjevení čili vnitřní osvětlení ve věcech víry, pak toto naše soukromé poznání pochází od Božího Ducha jedině v případě, že se shoduje s tím, co už Bůh zjevil i veřejným a všemu lidstvu přístupným způsobem a že neodporuje zdravému rozumu.

Je zjevení možné?

Někdo ale řekne: „Pro mě není autoritou ani Bible, ani Tradice ani žádný církevní představitel. Nevěřím na žádná Boží zjevení...“ Anebo, jak mylně soudil A. Exupéry: „Čeho se mi tedy dostane, když vím, že není tvou starostí, ani neodpovídá tvé důstojnosti navštěvovat mne v mé rovině, a když nic neočekávám ani od loutkového divadla archandělských zjevení?“²

---

² Citadela 137. Podle: https://eldar.cz/myf/txt/exupery_-_citadela.

Položme si tedy otázku: Může se vůbec Bůh zjevit člověku? Předpokládejme, že už chápeme, že jest jeden nejvyšší, všemohoucí a vševědoucí osobní Bůh, který stvořil celý svět a všechno svou mocí udržuje v bytí, jak se tím zabývá filozofická část apologetiky.³ Mohl by ale tento nekonečně nás převyšující Bůh promluvit tak, abychom mu my omezení lidé rozuměli a chápali, co nám sděluje? Kdo by si myslel, že to není možné, svědčil by tím, že ještě nepochopil obsah slova Bůh. On je přeci tím, kdo utvořil náš rozum, naši řeč, zná a udržuje v bytí naše tělo i duši. *„Neslyší snad ten, jenž učinil ucho? Nedívá se snad ten, jenž vytvořil oko? Neumí snad trestat ten, jenž kárá pronárody, ten, jenž učí člověka, co by měl vědět? Hospodin zná smýšlení lidí.“* (ž 94, 9-11). Bůh stanovil všechny fyzikální i jiné zákony. Zná a řídí vše, co se děje v tomto světě, i to, co se nachází v lidském srdci. Stejně jako člověk může ovládat cvičeného psa, může i Bůh řídit svým slovem člověka. Pes nechápe svého pána, jeho záměry a plány, ale rozumí určitým povelům a je schopen splnit, co po něm pán chce. Podobně i my lidé: nechápeme Boha a jeho záměry s námi, ale jsme schopni porozumět jeho instrukcím, které nám dává skrze své zjevení. Bůh může mluvit tak, abychom obsahu

---

³ Např. Suma sv. Tomáše Proti pohanům.

jeho sdělení rozuměli, protože On dokonale rozumí nám. Pokud tedy chce, může to zařídit tak, abychom měli jistotu, že se zjevil a co zjevil. On může vstoupit do našeho světa, protože je to především jeho svět, jeho dílo. A Bůh může konat i zázraky, které jsou výjimkou z přírodních zákonů, protože on je zákonodárce. Boží zjevení lidstvu je tedy možné!

Proto se přirozeně nabízí otázka, jestli už se někdy Bůh člověku zjevil. Každý s aspoň základními znalostmi dějin Starého a Nového zákona a samotné Bible, musí na tuto otázku odpovědět: ano, samozřejmě: „*Mnohokrát a mnoha způsoby, mluvil Bůh k otcům...*“ (Žid 1,1).

Bůh se nám zjevil už ve stvoření, každá věc v tomto světě svědčí o svém Stvořiteli a nejvíce člověk sám, zvláště naše mravní svědomí (Ř 1,19n). Kromě toho se ale Bůh zjevuje i nadpřirozeným způsobem!

Nadpřirozené zjevení bylo dáno už prvním lidem v ráji! Bylo toho zapotřebí, protože člověk byl od počátku stvořen k nadpřirozenému cíli. Proto dal Bůh prarodičům v ráji vlitě poznání o Bohu i o člověku a cíli lidského života. V ráji lidé mluvili s Bohem. Bůh se Adamovi zjevil jako Pán přírody, když k němu přivedl všechna zvířata, aby je Adam pojmenoval (Gn 1,26; 2,19). Také mu vydal přikázání, aby nejedl ze stromu poznání a oznámil trest smrti za jeho porušení (Gn 2,17). Tak bylo

už v ráji lidem zjeveno nadpřirozené náboženství, které je mělo vést k jejich nadpřirozenému cíli. Toto zjevení mělo přecházet na všechny jejich potomky, a bylo tedy potencionálně dáno pro celé lidstvo. Ono nadpřirozené prazjevení z ráje bylo ale v důsledku Adamova pádu a dalších lidských hříchů téměř úplně zapomenuto a ani ze stvořeného světa lidé Boha a cestu k němu pro svou narušenost hříchem zpravidla nepoznávají. Proto se Bůh lidem zjevoval znovu a znovu, a to skrze svoje vyvolené zvláštní milostí obdařené svaté muže.

Jak ale můžeme vědět, kdo je tím Božím vyvolencem? Můžeme mít nějakou jistotu, že takový příjemce Božího zjevení toto poselství správně pochopil a nezfalšoval ho? Abychom mohli poznat, že konkrétní člověk byl věrným nástrojem Božího zjevení, potvrzoval Bůh svá zjevení vnějšími znameními, tedy skrze zázraky a naplněná proroctví. Zázrak je činem Boží všemohoucnosti, proroctví projevem Boží vševědoucnosti. Vlastním původcem zázraků a proroctví je všemohoucí a vševědoucí Bůh. Koná-li tedy nějaký člověk zázraky nebo předpovídá-li věci ze vzdálené budoucnosti, které nemůže znát, je to důkazem, že je poslán od Boha a že skrze něj Bůh mluví. Určité zdánlivé zázraky může působit i zlý duch. Boží zázrak je ale vždy spojen s Božím poselstvím spásy.

Bůh svým vyvoleným svědkům vždy nejprve přislíbil určitou svou pomoc. Tím v jejich srdci vzbudil víru v Boha všemohoucího, který může zachránit nejen od dočasných neštěstí, ale i od veškerého zla, a darovat dobro, které převyšuje každé lidské pomyšlení. Potom zaslíbení splnil, a tím dokázal, že k tomu člověku skutečně mluvil On sám a že ta víra, kterou Boží svědek měl, byla pravá, že to byla víra, která je spojena s pravdivým vztahem k Bohu, víra, která vede k věčné nadpřirozené spáse čili tzv. spasitelná víra. Následně Bůh k takovému vyvolenému člověku a jeho okolí nadále mluvil a konal tak, že jeho víru potvrdil a dal ji jako vzor pro celé lidstvo.

Bůh např. promluvil k Noemovi a přikázal mu postavit loď. Noe poslechl, a tak se zachránil. To bylo důkazem, že k němu skutečně mluvil Bůh. Abrahámovi slíbil Bůh syna, Jákobovi ochranu v cizí zemi atd. Bůh v jejich v srdci vzbudil víru „*a k takové víře předků se Bůh přiznal svým svědectvím,“* (Žid 11,2), a to tak, že svůj příslib viditelně splnil. Izákovi Bůh řekl: „*Tvému potomstvu dám všechny tyto země. V tvém potomstvu dojdou požehnání všechny pronárody země.*“ (Gn 26,4). Když se pak za Davida a Šalomouna první část tohoto zaslíbení naplnila, a tím se potvrdilo, že jde skutečně o Boží slovo, nebylo pochyb o tom, že Bůh naplní i tu druhou. Mojžíšovi

Bůh nejenom dal Desatero a další zákony, ale také skrze něj udělal neslýchané divy: pobil Egypt ranami, vyvedl izraelský národ, který měl přes dva milióny lidí, provedl je středem moře, vyvedl jim vodu ze skály, čtyřicet let je na poušti sytil manou a křepelkami, vodil je oblakovým a ohnivým sloupem, pobil před nimi všechny kanaánské krále atd. Těmito divy Bůh způsobil, že se v Izraeli zachovala pravá víra v jediného Boha a očekávání Spasitele.

Na jakém základě už ve Starém zákoně věřící Židé pokládali všechna slova zaznamenaná např. prorokem Izajášem, Jeremiášem a dalšími za slova Boží, a proč přijali jejich spisy jako svatá Bohem inspirovaná písmena? Protože mnohá proroctví, která tito muži vyslovili, se uskutečnila už za jejich života. Příkladem je třeba Izajášovo proroctví, že Sencheríb nevkročí do Jeruzaléma v Iz 36n; nebo Jeremiášovo proroctví o dobytí Jeruzaléma v Jer 20,4n a jinde. Tak Bůh „potvrdil svým svědectvím“, že k těmto lidem skutečně mluvil. Bůh tedy potvrdil jednak osobu jako svého věrohodného svědka a skrze tuto osobu i to, co ten člověk předložil jakožto slova Boží. Proto je autorství biblických knih – které v některých případech známe jen z tradice – tak velmi důležité. A právě vědomí, že Bůh zjevuje cestu spásy, která je pro celé lidstvo, vedlo proroky k tomu, aby to Boží zjevení zapsali. Tak přeci

jednali všichni lidé ve všech dobách, že pokud měli nějaké sdělení, které pokládali za užitečné pro celé lidstvo, zachytili ho písemnou formou a odevzdali svým potomkům či následovníkům. A tak jednali i Boží proroci, kterým Bůh zjevoval pravé náboženství neboli cestu spásy. Už Mojžíš mluvil o knize, kterou Bůh píše (Ex 32,32). Tím spíš měli toto vědomí písem svatých všichni svatopisci i příjemci Božího slova po něm.

Stejným způsobem potvrzoval Bůh pravost svého zjevení i v Novém zákoně. Kristus hlásal evangelium království Božího, odpouštěl hříchy, činil zázraky, předpovídal budoucnost. Ježíšovo evangelium bylo naplněním starozákonních proroctví o Mesiáši a jeho poslání. Byla zde také vnitřní kontinuita mezi učením Starého zákona a evangeliem, které hlásal Pán Ježíš. Obojí učí víře v Boha, který zachraňuje z hříchů a dává nadpřirozený život jako dar. Toto je obsahem Starého i Nového zákona, ačkoliv většina Ježíšových současníků to tak nevnímala. Hlavně ale Pán Ježíš konal zázraky a znamení, kterými své učení potvrzoval a dokazoval, že je skutečně tím, za koho se prohlašuje, zaslíbeným Mesiášem a Spasitelem lidstva. Korunou Ježíšových zázraků bylo jeho slavné zmrtvýchvstání a pak to, že také jeho apoštolové konali tatáž znamení, či snad konali dokonce ještě větší, jak o tom svědčí

Skutky apoštolské a jiné historické prameny a všichni za evangelium položili život.

Jak víme, co Ježíš učil?

Kritik ale namítne: Jak můžeme vědět, co Ježíš a apoštolové konali a co učili a jak žili a zemřeli? Můžeme to vědět úplně stejně, jako víme o činech a slovech jiných významných historických postav, ba daleko lépe a jistěji. Co bylo obsahem učení Pána Ježíše a jeho apoštolů, víme díky tomu, že Bůh sám se postaral, abychom to vědět mohli. Bůh se postaral, abychom jeho zjevení lidstvu měli doloženo spolehlivými historickými důkazy lépe než kteroukoliv jinou historickou událost. Působení Pána Ježíše a apoštolů se nedálo někde v ústraní, ale na veřejnosti v izraelském národě, který byl velmi vzdělaný a kultivovaný. Dospělí muži zde zpravidla uměli číst a znali obsah Mojžíšova zákona. Mluvili aramejsky a řecky, mnozí rozuměli i hebrejštině a latině. Palestina byla od r. 63 př. Kr. římskou provincií, a římská říše v té době byla na vysoké kulturní i technické úrovni porovnatelné s evropskou civilizací 15. st. po Kr. Že bylo Ježíšovo působení všeobecně známo vyjádřil apoštol Petr ve svém kázání pro římského setníka Kornelia a jeho rodinu a přátele: *„Dobře víte, co se dalo po celém Judsku: Začalo to v Galileji po křtu, který kázal Jan. Bůh*

obdařil Ježíše z Nazareta Duchem svatým a mocí, Ježíš procházel zemí, všem pomáhal a uzdravoval všechny, kteří byli v moci ďáblů, neboť Bůh byl s ním. A my jsme svědky všeho, co činil v zemi judské i v Jeruzalémě.“ (Sk 10,36n). A apoštol Pavel mohl při své obhajobě před římským prokurátorem provincie Sýrie a před králem Agrippou⁴ zvolat: „*Mluvím slova pravdivá a rozumná. Vždyť král to všechno zná, a proto také k němu mluvím otevřeně. Jsem přesvědčen, že mu nic z toho není neznámo. Vždyť se to neudálo někde v ústraní. Věříš, králi Agrippa, prorokům? Víš, že věříš.*“ Agrippa Pavlovi odpověděl: „*Málem bys mě přesvědčil, abych se stal křesťanem.*““ (Sk 26,25-28). A také samotná kniha Skutků apoštolských, která nám tato Pavlova slova podává, je historicky věrohodným pramenem.⁵

Apoštolové, stejně jako sám Pán Ježíš, jsou tedy historické postavy, jejichž působení zanechalo v dějinách lidstva mimořádně hluboké stopy. Apoštolové svou nauku předali Církvi a zároveň ji zapsali. My proto obsah Božího zjevení čerpáme ze spisů apoštolů neboli z Nového zákona a z církevní Tradice. Jak u Písma, tak u Tradice můžeme jejich spolehlivost

---

⁴ Herodes Agrippa II. vládl v Palestině asi r. 50-66.

⁵ Viz chystaná: Apologie II. – Neporušenost a věrohodnost Písma.

a neporušenost doložit porovnáním různých na sobě nezávislých zdrojů čili historických pramenů.⁶

Tedy Písmo anebo Tradice?

Někteří křesťané nesprávně říkali, že Písmo a Tradice jsou dvěma zdroji křesťanské víry. Tak tomu ale není. Zdroj křesťanské víry je jen jeden – Boží zjevení. Pro nás jsou ale dva způsoby, jak ten obsah zjevení poznáváme – Písmo a Tradice! Je to, jak říká žalm: „*Bůh promluvil jednou, dvojí věc jsem slyšel.*“ (Ž 62,12). Proto také platí, že pro všechny pravdy obsažené v Tradici je větší nebo menší opora v Písmu. I ty pravdy víry, které nejsou v Písmu výslovně zapsány, se v něm nějak odrážejí nebo se z něj dají odvodit. Tak je tomu např. s naukou o očištění, o nanebevzetí Matky Boží či o dědičném hříchu. Tyto pravdy nejsou v Písmu svatém výslovně formulovány, ale nějakým způsobem z jeho učení vyplývají a jsou obsaženy v Tradici. Nauka o očištění se odráží např. v slovech Písma o hříchu, který nevede k smrti (1J 5,16) a lze ji odvodit i z toho, že do nebe nic nečistého nevejde (Zj 21, 27; 22,3), atd. Nauku o dědičném hříchu podrobně rozpracoval apoštol Pavel ve svých listech, i když termín „dědičný hřích“ v nich

---

⁶ Viz tatáž.

přímo nežívá. Tradice dokládající, že Panna Maria nezemřela, ale byla vzata i s tělem do nebe, koresponduje s pravdou, že „*mzdou hříchu je smrt*“ (Ř 6,23) a s tím, že ona žádný hřích neměla, což dosvědčil už anděl, když ji pozdravil: „*Zdravas, milosti plná...*“ (Lk 1,28). A tak bychom mohli pokračovat i v jiných pravdách Božího zjevení doložených Tradicí.

Protože Písmo i Tradice plynou z jednoho zdroje, je obsah obojího z velké části stejný a v ničem si neodporuje, nýbrž se doplňuje. Písmo i Tradice jsou jako dvě ramena jedné řeky. Tato řeka se nazývá poklad víry, a jejím pramenem je Boží zjevení. Chceme-li určit, zda je nějaká voda součástí konkrétní řeky, hledáme, jestli je spojena s jejím hlavním tokem a s pramenem. Chceme-li rozlišit, jestli je nějaké učení součástí obecné křesťanské víry – tedy té víry, kterou Bůh neomylně a závazně zjevil pro celé lidstvo a všechny tím zavazuje ji přijmout (=Boží zjevení) - musíme si položit otázku, zda se toto učení shoduje s vírou Bohem osvědčených svědků, tedy především s vírou apoštolů, která je uchována v Písmu a v Tradici, a zda pramení z téhož Ducha jako apoštolská tradice. Už sv. Vincent Lerinský (+450) zformuloval známou zásadu, že to, co bylo v Církvi zachovááno ve všech dobách, pochází od sv. apoštolů. Zdrojem obecné (=katolické) křesťanské víry je tedy neomylné, všem dostupné, a tudíž také pro všechny

závazné Boží zjevení, jehož plností je učení Ježíšových apoštolů, které je uchováno v Písmu a Tradici.

„Svědectví dvou je pravé“ (J 8,17)

Písmo a Tradice se vzájemně potvrzují. Písmo je dáno proto, aby se poselství zaznamenané formou textu předávalo doslova bez jakékoli změny. Tradice je zase dána proto, aby byl uchován smysl víry, a tedy i pravý smysl Písma. Neoddělitelnost Písma a Tradice a jejich vzájemnou závislost můžeme nejlépe demonstrovat na otázce biblického kánonu. Co je vlastně obsahem Písma svatého? Které knihy do něj patří a jak víme, že jsou nám zachovány v původním znění?

Do biblického kánonu patří ty spisy, které nám jakožto Písmo svaté předali nejvěrohodnější svědkové Kristova učení – apoštolové, tedy ty starozákonní knihy, které apoštolové přijímali za inspirované, a všechny spisy, které mají apoštolský původ. Které to jsou a že jejich autory jsou apoštolové nebo jejich žáci píšící pod dohledem apoštolů, to víme z Tradice. (Marek napsal evangelium hlásané Petrem, Lukáš byl spolupracovník Pavla, list Židům napsal apoštol Pavel nebo někdo z jeho žáků, snad také sv. Lukáš nebo sv. Kliment, první římský biskup; ostatní pisatelé knih Nového zákona jsou

všichni apoštolé.) Písmem apoštolů je Septuaginta.⁷ Lze to doložit z toho, jak ve svých novozákonních spisech citují Starý zákon.⁸ Celý obsah Písma včetně tzv. deuterokanonických knih je tedy potvrzen autoritou apoštolů – apoštolskou Tradicí! Písmo nepotvrzuje samo sebe, ale je potvrzováno Božím zjevením obsaženým v Tradici i v Písmu.

Písmo i Tradice jsou tedy v jistém smyslu stejně závaznými, protože obojí je věrohodným svědectvím o Božím zjevení, které je tou skutečnou autoritou rozhodující ve věcech víry. Tato závaznost ale působí jiným způsobem u Písma a jiným u Tradice. U Písma svatého je Bohem neomylně vnuknutý celý text, u Tradice právě jen její smysl. Text Písma svatého byl Církví vždy pokládán za Bohem inspirovaný, a to tak, že ho autor – Duch svatý – uchránil od jakéhokoliv omylu.⁹ Bůh vedl svatopisce tak, že napsali přesně to, co chtěl, a tak, jak to chtěl. To znamená, že inspirace Písma se netýká jen myšlenek, ale i jednotlivých formulací a slov, ovšem samozřejmě v jejich správném smyslu, a pro rozpoznání toho smyslu je právě důležitá Tradice. V tomto se Písmo zásadně liší od Tradice a zároveň se s ní doplňuje! Tradice je předávána osobně od

---

⁷ Překlad Starého zákona do řečtiny pořizený v Alexandrii v 3. st. př. Kr. Tento překlad obsahuje i tzv. deuterokanonické knihy, tedy katolický kánon.

⁸ Viz chystaná: Apologie II. – Neporušenost a věrohodnost Písma.

⁹ Viz encyklika papeže Lva XIII. *Providentissimus Deus*, z 18. 11. 1893.

člověka k člověku. Její obsah je sice zapsán i v knihách církevních otců a spisovatelů, předáván v liturgických modlitbách atd., ale tyto texty, písemné a jiné památky, nejsou samy o sobě inspirovanými tak jako Písmo. Tyto texty nejsou Tradicí, jsou to jen knihy lidí, i když svatých, ale omylných, kteří podle svých subjektivních názorů a schopností vyjádřili víru tradovanou Církví, tak jak ji oni poznali a osobně pochopili. I když jsou jejich spisy přijaty Církví jako autoritativní, neznamená to, že se v nich nemůže nacházet nějaký omyl a už vůbec to neznamená, že každé jejich slovo by bylo inspirováno Duchem svatým, což právě platí jen o Písmu svatém! Pokud by víra byla předávána jen ústní tradicí bez Bohem inspirovaného a neomylného Písma, byla by daleko více zkreslována a překrucována! Na druhé straně Písmo bez Tradice by bylo špatně vykládáno a chápáno. Je tedy zcela přirozené a pochopitelné, že pro spolehlivé předávání obsahu Božího zjevení potřebujeme jak Písmo, tak i Tradici. Písmo je jakoby kostrou, která drží pevný tvar těla, a Tradice je samotným tělem, tím, co činí organizmus živým a správně zformovaným.

Všichni církevní otcové a učitelé byli jednomyslně přesvědčeni, že existuje Písmo svaté, které je Bohem uchráněno od jakéhokoli omylu. Je to zcela zřejmé už z toho,

že u těch míst Písma, která si zdánlivě nějak odporují nebo udávají nějakou nepřesnost, vždy dokazovali, že tyto neshody jsou právě jen zdánlivé. Sv. Augustýn napsal sv. Jeronýmovi: *„Vyznávám, že jsem se naučil vzdávat těm knihám, které se nazývají kanonickými, takovou úctu a čest, že pevně věřím, že žádný z jejich spisovatelů se při psaní v ničem nepomyšlil. Narazím-li v těch spisech na něco, co by se mohlo zdát v rozporu s pravdou, rozhodně nepřipouštím žádnou jinou možnost, než že je buďto chyba v opisu, nebo že překladatel nevystihl to, co bylo řečeno, anebo že já jsem něco nesprávně pochopil.“*¹⁰ Stejný postoj k Písmu jako Augustin měli všichni opravdoví křesťané před ním i po něm. Toto pojetí Písma je ale právě obsahem Tradice! I Augustin se mu „naučil“ od těch, kdo mu předali víru!

Písmo svaté nikdy neexistovalo ani existovat nemůže bez vlastní tradice! Jestliže se Bůh skutečně zjevil lidem a tito omilostnění jedinci Boží zjevení zapsali a zanechali nám tak svatá písma, pak tato historická skutečnost Božího zjevení nutně musela v dějinách lidstva zanechat i jiné stopy, než je samotné psané slovo! Pokud bychom předpokládali opak, vlastně bychom tím popírali, že Boží zjevení stojící za Biblí je

---

¹⁰ List 82,1. PL 33.275.

reálnou historickou událostí, jak to činí modernizmus a historicko-kritická teologie ve výkladu Písma. Tvrdit, že zdrojem poznání o Božím zjevení je jediné Písmo, vlastně znamená oddělovat Písmo od skutečné historie lidstva a stavět ho do oblasti mýtů. Z toho pak plyne blud modernizmu, který víru chápe jako pouze vnitřní (ezoterickou) záležitost, jejíž souvislost s objektivní realitou se nedá nijak prokázat. A to je velký klam. Křesťanská víra stojí na historické realitě nadpřirozeného Božího zjevení patrného v tomto přirozeném stvořeném světě. Tato realita Božího zjevení se nutně odrazila na skutečných a prokazatelných dějinách lidstva, a to především existencí starozákonní i novozákonní Církve a její Tradice, včetně Písma. I samo Písmo je totiž součástí Tradice v nejširším smyslu tohoto slova. Ani Izrael ani novozákonní Církev nebyli vytrženi z reality tohoto světa. Jsou zde krajiny, města a místa, národy, jejich jazyky, historické a literární památky a mnohé jiné skutečnosti, které jsou nějakým způsobem svědky událostí souvisejících s Božím zjevením, jež je nám v Písmu a Tradici uchováno. Už z tohoto důvodu je oddělování Písma od Tradice nesprávné.

Tajemná kniha

S Písmem a Tradicí je to podobně jako s každou jinou knihou. Jednou věcí je text knihy a druhou věcí je její kontext, to všechno, co k té knize patří, ale není v ní přímo napsáno. Představte si, že dostanete do ruky nějakou knihu, otevřete ji a zjistíte, že je napsána v jazyku a písmu, které jsou vám neznámé. Nevíte, co je to za knihu, o čem je a co se v ní píše. Nevíte, kdo je jejím autorem a komu je určena. Co uděláte? Zavřete knihu a obrátíte se do světa kolem sebe. Budete se ptát lidí, jestli někdo tu knihu zná, jestli někdo ovládá jazyk a písmo, ve kterém je napsána. Když se vám podaří najít národ, v jehož jazyce je kniha napsána, budete moci se naučit ten jazyk, seznámit se s jejich zvyky, kulturou a mentalitou a jen tak se vám otevře obsah a plný smysl neznámé knihy. A přesně tak je to s Biblií. Jen mezi lidmi, kterým je tato kniha určena a kteří jsou znalí prostředí, v němž se zrodila, je možno ji správně číst a chápat! A tím prostředím, v němž se Písmo svaté zrodilo a v němž jedině je správně chápáno, je spasitelná víra; je to prostředí pravé Tradice Božího zjevení, společnost těch, kdo Bohu a jeho slovům uvěřili a jsou touto vírou formováni v Boží lid.

Sola scriptura

Mnozí křesťané ale tyto rozumové a rozumné argumenty ignorují a stále dokola opakují mantru „sola scriptura, sola scriptura.“. Co jim lze odpovědět? Komu není rady, tomu není pomoci. Když ale tak lpí na Písmu jako jediné autoritě, ať ho otevřou a hledají odpověď na otázku závazné autority ve věcech víry právě v něm. Písmo říká, že sloupem a oporou pravdy je Církev živého Boha (1Tim 3,15)! Písmo o sobě nikde netvrdí, že je jediným zdrojem poznání Božích pravd. Naopak odkazuje na Tradici. Kristus sám nic nenapsal, ale předal své učení apoštolům kázáním a vyučováním. Přikázal jim: „*jděte a učte*“ (Mt 28; Mk 16). Knihy Nového zákona samy svědčí, že neobsahují celé Kristovo učení. Apoštolové se ve svých listech odkazují na vlastní ústní vyučování a prohlašují ho za závazné: Sv. Pavel říká: „*Držte se toho učení, které jsme vám odevzdali, ať už slovem nebo dopisem.*“ (2Sol 2,15). A svému učedníku Timotejovi: „*Co jsi ode mne slyšel před mnoha svědky, svěř to věrným lidem, kteří budou schopni učit zase jiné.*“ (2Tim 2,2). Písmo potřebuje správný výklad. Sv. Petr říká: „*...jak vám napsal i náš milý bratr Pavel podle moudrosti, která mu byla dána. Mluvil tak o tom ve všech svých listech. Některá místa jsou v nich těžko srozumitelná a neučení a neutvrzení lidé je překrucují, jako i ostatní Písmo, k vlastní záhubě.*“ (2Petr 3,15-16).

Říká-li sv. Petr „*neučení lidé*“, jistě tím nemyslí ty, kteří nemají školy (židovské, helénské nebo jiné). Myslí ty, kteří nebyli vyučeni v Kristově evangeliu a v apoštolském učení, tedy ty, kdo nejsou dobře seznámeni s Tradicí. Smysl Písma vždy překrucují především lidé, kteří nemají základ zdravé Tradice a nejsou zakořeněni v Kristu. Dalšími místy svědčícími v prospěch Tradice je např. začátek Lukášova evangelia (Lk 1,1-4), začátek 1. Janova listu (1J 1,3-4), Janova slova, že Ježíš vykonal mnohem víc, než Jan v evangeliu zapsal (J 20,30; 21,25) a závěr Janova 2. a 3. listu, kde se odkazuje na osobní setkání, při němž řekne i to, co nechce svěřovat „*inkoustu a peru*“. Touto narážkou Jan prozrazuje, že apoštolové do svých listů některé důležité věci nepsali, ale odevzdávali je pouze ústně.

Pokud ale někteří nevědomí křesťané zatvrzele lpí na zásadě „jedině Písmo“, ač sami „nerozumí vlastním slovům“ (1Tim 1,7), můžeme této větě dodat správný a přijatelný smysl tím, že slovu Písmo dodáme jeho plný duchovní význam, neboť ono je slovem Božím, a v něm je skutečně obsažen Kristus, právě Slovo Boží. I žalmista zpívá: „*Věčně, Hospodine, stojí pevně v nebesích slovo tvé.*“ (Ž 119,89). On, Boží Syn a vtělené Slovo Boží, je skutečně jedinou a dostatečnou normou naší víry a našeho života! „*On je odlesk Boží slávy a obraz jeho*

podstaty.“ (Žid 1,3). „(Moudrost) je výdech Boží moci a čistý výron slávy Všemohoucího.... Vždyť je odleskem věčného světla, zrcadlem Boží účinnosti bez poskvrny a obrazem jeho laskavosti.“ (Mdr 7,25-26). Proto řekl Bůh Mojžíšovi: „Hleď, abys všechno udělal podle vzoru, který ti byl ukázán na hoře.“ (Ex 25,40). Tím vzorem, podle něhož byly stánek úmluvy i všechny starozákonné předpisy a obřady sestaveny, je věčná Boží Pravda, Život, který byl u Otce a nám se zjevil (J 1,4; 1J 1,2). Toto věčné Slovo Boží, které je od věčnosti nepohyblivé a nezměnitelné v nebesích, je právem a vhodně nazýváno i „Písmem“, protože, jak říká Matěj z Janova: „Tato pravda je vepsána uvnitř v duši a navenek ve skutečích a je tudíž pohotově vždy a všude k dispozici každému člověku. Je to pravda, která sama o sobě stačí k poučení, řízení a spasení každého člověka. Proto je psáno: *„Přijměte zaseté slovo.“* – totiž stručné vepsání zákona – *„jež může spasit vaše duše“* (Jak 1,21) – je totiž plně a v každém směru stačící k spáse. Proto je psáno: *„Nad to více, můj synu, nežádej, neboť psaní nemá konce.“* (Kaz 12,12). A Jan říká: *„Toto jsem vám napsal o těch, kteří vás svádějí k bludu. A pomazání, které jste od něho přijali, ať ve vás zůstává.“* (1J 2,26). Toto pomazání je ono často připomínané vepsání pravdy, které

člověka dokonale řídí a poučuje.“¹¹ Proto je také Písmu svatému v Církvi vzdávána stejná úcta jako Eucharistii, protože obojí je skutečně zpřítomněním věčného Slova Božího, i když v Nejsvětější svátosti je Pán Ježíš přítomen nejen reálně, ale také podstatně se svým lidským tělem a duší, kdežto v Písmu je přítomen reálně-duchovně. Tak Písmo na mnoha místech mluví o slovu Božím, o Hospodinových příkazech a nařízeních a chápe tyto skutečnosti duchovně, jako určité rozumem uchopitelné projevy věčného a neměnného Božího zákona, jako „Boží svědectví“, tedy „slova“, ať už mluvená, psaná nebo i jinak vyjádřená, jejichž obsahem je „Cesta, Pravda a Život“, tedy sám Kristus! Proto můžeme klidně říct, že zásada „jedině Písmo“ chápaná ve smyslu „jedině Kristus“ je správná, protože Ježíš Kristus je skutečně Slovem Božím! Tím však nijak nerušíme Tradici, naopak ji potvrzujeme, protože skutečnou normou naší víry není litera, ale Kristus, Slovo živého Boha, který k nám mluví skrze své svědky, jejichž svědectví je nám odevzdáno v Písmu svatém a Tradici Církve.

---

¹¹ Matěj z Janova, *Pravidla Starého a Nového zákona*, svazek 2, s. 18-21. Kaňákův výběr, s. 59.

Klíč k Písmu

Bez Tradice obsažené a zakořeněné už v kulturách národů bychom velmi tápali v přijetí Písma svatého, nic by nám neříkalo a neměli bychom po ruce dost důvodů mu věřit. Jsou totiž určitá základní duchovní axiomata, které lidé zpravidla přijímají dřív, než otevřou Bibli, ba dřív, než začnou navštěvovat Církev a aktivně se seznamovat s její naukou. Takovými základními pravdami je správný pojem Boha, pojetí světa jako něčeho konečného a stvořeného, pojetí člověka a jeho nadpřirozeného cíle apod. Tyto pravdy jsou jakýmsi nutným interpretačním klíčem k Písmu. Proto si také Bůh ve Starém zákoně vytvořil vyvolený národ, a proto Kristus založil Církev, - společnost věřících, která jako každá jiná lidská společnost má svou určitou kulturu, žije zde na zemi v určitém prostředí, kterým je formována a které sama formuje. Proto i naši otcové, když přijali evangelium z úst sv. Cyrila a Metoděje, přijali s ním nejen Písmo, ale také liturgické texty, obsahující církevní tradici, a Nomokánon čili právní řád a s ním do značné míry i celou kulturu převzatou z řecké Byzance, která už byla více méně proniknuta duchem Božího zjevení. Písmu by ani nemohli rozumět, kdyby ho nepřinesli učitelé, kteří ho vysvětlovali, a kdyby spolu s evangeliem nepřijali i osvědčenou křesťanskou kulturu.

Kde se můžeme s obsahem Tradice seznámit?

Ústní podání je obsaženo hlavně ve spisech sv. otců, ve výročí církevních sněmů, ve vyznáních víry, v církevních modlitbách a obřadech a v uměleckých a jiných archeologických památkách (např. obrazy Bohorodičky a svatých, kříže a kalichy nalezené v katakombách, oltáře a nápisy s prosbou o přimluvu na hrobech mučedníků atd.). Svatými otci nazýváme muže, kteří žili v prvních dobách křesťanství a vyznačovali se velikou učeností a zbožností života. Takovými byli např. filozof Justin v Římě, neohrožený obhájce křesťanské víry (+166), sv. Irenej, biskup Lyonský (+202), sv. Cyprián, biskup v Kartágu (kolem 258) a jiní. Někteří z nich byli žáky sv. apoštolů a nazýváme je proto apoštolskými Otci. Mezi ně patří např. sv. Ignác, biskup v Antiochii (+107) a sv. Polykarp, biskup ve Smyrně (+167). Mužové, kteří se vyznamenali velkou učeností a svatostí života, ale žili až v pozdějších dobách, jsou obvykle nazýváni církevní učitelé. Jsou čtyři velcí církevní učitelé řečtí a čtyři latinští. Řeckými jsou: sv. Atanáš, biskup alexandrijský (+373), sv. Basil Veliký, biskup v Cesarei v Kapadocii (+378), sv. Řehoř, biskup v Nazianzu v Kapadocii (+389) a sv. Jan Zlatoústý, biskup konstantinopolský (+407). Latinskými církevními otci jsou: sv. Ambrož, biskup milánský (+397), sv.

Augustin, biskup v Hippo v severní Africe (+430), sv. Jeroným, kněz a překladatel Písma sv. (+420) a sv. Řehoř Veliký, papež a reformátor církevního zpěvu (+604). Staré křesťanské autory, kteří vynikali učeností, ale jejichž spisy nemohly být Církví ve všech jejich částech schváleny, nazýváme církevními spisovateli. Mezi církevní spisovatele patří např. Origenes, správce katechetické školy v Alexandrii (+254) a Tertulián, kněz v Kartágu (+240).

Plná jistota

Písmo a Tradice jsou tedy dva zdroje, které nám společně poskytují jisté poznání o tom, co Bůh objektivně a prokazatelně zjevil lidstvu o sobě a o cestě spásy. Tato objektivně poznatelná Bohem zjevená pravda, ale sama o sobě nestačí k tomu, aby člověk mohl mít vnitřní jistotu ve věcech víry. Plnou jistotu křesťan nabývá až díky tomu, že objektivní Boží zjevení je potvrzováno i dvěma dalšími způsoby, a sice přirozeným rozumovým poznáním Boha ze stvořených věcí a vnitřním svědectvím Ducha svatého, který věřícího křesťana ujišťuje, že je Božím dítětem. Shoda tohoto trojitého svědectví poskytuje křesťanovi jistotu víry vyšší, než je jistota o všech ostatních věcech běžného života.

Užití zdroje:

Parente Petrus, *Theologia fundamentalis, Apologetica – De ecclesia*.
Domus editorialis Marietti 1947.

Augustin Bedřich, *Základní náboženská nauka (Apologetika)*.
Vyšehrad : Praha 1946.

Dvořák Xaver, *Stručná apologetika katolická pro učební kurzy
občanských škol*. Česká grafická unie A. S. : Praha 1922.

Špirágo František, *Katolický lidový katechismus*. Olomouc 1903.

Článek „Písmo nebo Tradice?“ uveřejněný na pravover.cz r. 2017.

Nesmrtelnost duše a věčnost pekla – apologie proti adventistům

*„Bratři, nechceme vás nechat v nevědomosti o údělu těch,
kdo zesnuli.“ (1Sol 4,13)*

Mezi církvemi, které jsou pokládány za křesťanské, konají dnes asi nejpůsobivější misii tzv. adventisté. Šíří se jejich přednášky z biblické archeologie a historie, proti evolucionismu, ale také proti papežství, proti jezuitům a proti katolicizmu vůbec. Adventisté rovněž nabízejí pěkně zpracované filmy i tištěné materiály, propagují zdravý životní styl, který však míchají se starozákonnými předpisy o pokrmech. Jasně odsuzují např. homeopatii i jiné formy alternativní medicíny a další hříchy proti prvnímu Božímu přikázání a prezentují se celkově jako vzoroví křesťané. Vedle mnoha pravdivých a užitečných informací se ale v adventistických materiálech skrývá i velice nebezpečný smrtící jed! Jde o falešné evangelium, které odporuje evangeliu Ježíše Krista v samotné jeho podstatě, v otázce spasení!

Adventisté učí, že lidská duše není nesmrtelná a umírá spolu s tělem. Po smrti tedy člověk podle adventistů přestává existovat. Na konci světa očekávají všeobecný soud, na který budou všichni jaksi znovustvořeni, a pak spravedliví půjdou do jakéhosi nebe či ráje, kdežto hříšníci, po případném krátkém trestu, budou dle nich zase anihilováni. Nakonec prý přestane existovat i satan.

Peklo tedy podle adventistů není věčné. Toto učí např. i slovenský kazatel Ferdinand Varga ve svých přednáškách „Věčné peklo“ a „Posmrtný život“¹², které jsou dostupné na internetu. Nejedná se ale o jeho soukromý názor, nýbrž o oficiální nauku adventistů. Stejně bludy se můžeme dočíst např. i v knize Waltra Veita „Na pravdě záleží“. A zřejmě nejrudejší a nejrouhavější tvrzení, se kterým se v těchto heretických materiálech setkáme, je, že učení o posmrtném životě, v němž věřily prakticky všechny národy, prý pochází od hada-satana, který řekl ženě: „*nezemřete...*“.

Za líbivým nátěrem zbožnosti a biblickosti se tedy u adventistů skrývá velká lež. Toto bludné adventistické učení je praktickým ateizmem, protože když popírá nesmrtelnost lidské duše a nepočítá se spravedlivou odplatou zlým i dobrým po

---

¹² viz: <https://www.youtube.com/watch?v=MHnNZmKgk90&t=8s>

smrti, pak vlastně ani neuznává dokonale spravedlivého a milostivého Boha, který má moc všem bez výjimky spravedlivě odplatit. Dá se tedy říci, že adventisté vlastně ani nevěří v Boha. Prostí členové jejich církve mohou být upřímní oklamání křesťané, ale adventistická doktrína je úplnou bezbožností. Vždyť popírají ty nejzákladnější pravdy křesťanské víry a svým učením odmítají spasitelnou víru v Pána Ježíše Krista. Formálně sice uznávají Spasitele Syna Božího, avšak ve skutečnosti ho neuznávají, protože popírají jeho dílo milosti v lidských duších, tedy ospravedlnění a nový život v Kristu. Vždyť zaniká-li duše spolu s tělem, a platí-li to i o věřících křesťanech, v nichž žije Kristus, co je to pak za nový život, který nám Kristus dává, když ho smrtí ztrácíme, jak mylně tvrdí adventisté?! Nesmrtelnost duše a spravedlivá odplata dobrým i zlým patří mezi šest základních pravd katolické víry, které se učí nebo donedávna učili už prvňáčci na náboženství, a které jsou na začátku všech katolických katechizmů: je jeden Bůh, spravedlivý, dobro odměňující a zlo trestající, Trojjediný, druhá Božská osoba se vtělila, aby nás spasila, lidská duše je nesmrtelná a Boží milosti je k spasení nevyhnutně potřeba. Kdybychom adventistický blud o smrti duše přijali, nakonec odmítneme i ostatní články víry a celé Krédo. Vždyť na co je mi věřit ve vykoupení v Kristu, když

neexistuje věčný trest a když po smrti beztak nic není. Na co pak potřebuji Spasitele? Od čeho mám být spasen, když ne od věčného pekla? Pak platí „*jezme a pijme...*“ (1Kor 15,32). Totéž platí o jehovistech, jen s tím rozdílem, že je ostatní křesťané za křesťany nepokládají. Kdežto adventisté se mezi církvemi těší velkému obdivu, a tak mohou účinněji oklamat více popletených křesťanů.

Co Bůh zjevil o posmrtném údělu?

Všechny křesťanské církve vyznávají v Apoštolském vyznání víry, že Ježíš Kristus „*sestoupil do pekel*“ či „*k zesnulým*“, což je totéž. Tento článek Kréda stojí na Božím slově. Apoštol Pavel svědčí: „*Co jiného znamená ,vystoupil‘, než že předtím sestoupil do spodních částí země?*“ (Ef 4,9).¹³ Také na jiných místech, která si ukážeme o kousek dále, Písmo jasně říká, že Ježíš Kristus ani při své smrti nepřestal být člověkem podobným nám ve všem kromě hříchu a jeho lidská duše oddělená od těla (ne však od jeho Božství) sestoupila na místo, kde se nacházely duše všech lidí zesnulých od stvoření světa. Toto místo nazývá Písmo podsvětím či peklem. Jakousi částí tohoto podsvětí bylo tzv. „*lůno Abrahámovo*“ (viz Lk 16,22),

---

¹³ „eis ta katotera mere tes ges“

v němž svatí lidé Starého zákona přebývali ve vzájemném společenství sjednoceni společným očekáváním Vykupitele, avšak, kvůli hříchu Adama, bez blaženého patření na Boží tvář. Proto o těchto svatých Starého zákona Písmo říká, že smrt pro ně znamenala připojení „k svému lidu“.¹⁴ V podsvětí byly duše mučeny vládcem podsvětí - satanem. Ale jeho vláda nad svatými, kteří zemřeli v naději na budoucího Spasitele, byla jenom omezená. (Snad mohli také procházet očistným utrpením.) Ve chvíli Kristovy smrti jeho svatá lidská duše – podstatně spojená s Božstvím Slova a ozdobená i ozbrojená nekonečnými zásluhami svého svatého života, umučení a smrti – sestoupila do podsvětí. Zde Kristus svázal satana a osvobodil spravedlivé od jeho vlivu. Tím se ono lůno Abrahámovo pro starozákonní spravedlivé proměnilo v ráj, do nějž taky několik minut po příchodu Krista vstoupil i kající lotr, tak jak mu to Ježíš na kříži slíbil (Lk 23,43). Pak na třetí den Kristus vzkřísil své tělo ležící do té chvíle v hrobě. Jeho svaté tělo se opět spojilo s jeho duší. Toto tělo mělo již vlastnosti těla oslaveného, protože prošlo kamenným hrobem, zamčenými dveřmi, pohybovalo se rychlostí ducha apod. Avšak ještě „*nevstoupilo k Otci*“ do nebeské slávy (J 20,17). Těch čtyřicet dní do

---

¹⁴ Gn 25,8; 25,17; 35,29; 49,29-33; Num 20,24-29; 27,12-13; 31,2; Dt 32,50-52; Sd 2,8-9.

nanebevstoupení bylo tím časem, kdy probíhal duchovní boj, při němž Kristus „*vystoupil vzhůru, zajal nepřátele*“ (Ef 4,8). Kristus jako Bůh mohl nad demony zvítězit v jediném okamžiku, bylo však potřebné, aby toto vítězství slavil i jako člověk, a proto šlo o jakýsi proces, který se nějak vztahoval i k našemu času a prostoru. V čase Kristova vzkříšení byli vzkříšení i mnozí starozákonní spravedliví a mnohým se zjevili (viz Mt 27,53). To bylo vnějším svědectvím o Kristově vítězství a o jejich vysvobození z podsvětí, a tedy i o existenci jejich duší po smrti, o které věřící židé nikdy nepochybovali. Až na čtyřicátý den Kristus vstoupil do nebe i se svým lidským tělem – jeho Božství nikdy nebeský trůn neopustilo – a uvedl tam i svaté Starého zákona, které předtím vyvedl z podsvětí. Deset dní nato o Letnicích potom také „*dal dary lidem*“ (Ef 4,8), tedy naplnil své učedníky mocí z výsosti, Duchem svatým. Proto nyní v čase Nového zákona již duše spravedlivých umírajících v Kristu a v jeho milosti nepřicházejí do podsvětí, ale jdou rovnou do nebe anebo do očištky, který je však jen pro spasené. (O očištky viz dále.) Ti spasení, kteří jsou už v nebi, mají blažené patření na Boží tvář čili vidí Boha takového, jaký je, protože jsou mu podobní (1J 3,2) a poznávají ho plně, tak „*jak Bůh zná mne*“ (1Kor 13,12). O nich platí, že oni mají účast na životě samotného Boha a jsou jím plně proniknuti a přetvořeni podle

jeho podoby, a proto také v Něm vidí vše, co chtějí vědět. Sám Bůh tedy žije v nich, a to je důvodem úcty k svatým, tak jak ji přijímají a praktikují katolíci. Tato pravdivá úcta k svatým (řecky „dulia“, nikoli „latría“, která náleží jedině Bohu) není žádnou komunikací s mrtvými (jak nás obviňují adventisté a pod vlivem jejich bludu o smrti duše i jiní), protože Bůh „*je Bohem živých a ne mrtvých*“ (Mk 12,24-27); vždyť ten, kdo věří v Krista, žije, i když zemře (J 11,25). Jistě, existuje i nepravá úcta k Panně Marii a svatým, a to je ta, která odvádí od vztahu ke Kristu. Tuto nepravou úctu důkladně odsuzuje i jeden z největších mariánských ctitelů sv. Ludvík M. Grignion ve své knížce „O pravé úctě“. Kvůli tomu ale nemusíme odmítat i pravdivou úctu k svatým, která je vlastně úctou k Bohu přítomnému v těch spasených duších, a už vůbec bychom kvůli tomu neměli uznat či bezděky akceptovat adventisticko-ariánský blud o smrti duše. Starý zákon sice na mnoha místech říká, že „*mrtví nechválí už Hospodina, nikdo z těch, kdo sestupují v říši ticha*“ (ž 115,17) apod. To se ale týká těch, kdo zemřeli před Kristovým vzkříšením anebo i po něm, ale bez víry v Něj. Ale o těch, kdo zemřeli v Kristu, je řečeno, že volali: „*Kdy už, Pane svatý a věrný, vykonáš soud...*“ (Zj 6,10). A kousek dále se o spasených, kteří jsou už nyní v nebi, říká: „*Potom jsem viděl, hle, tak veliký zástup, že by ho nikdo*

nedokázal sečíst, ze všech ras, kmenů, národů a jazyků, jak stojí před trůnem a před tváří Beránkovou, oblečeni v bílé roucho, palmové ratolesti v rukou. A volali velikým hlasem: „Díky Spasiteli, Bohu našemu, sedícímu na trůnu, a Beránkovi.““ (Zj 7,9-10). Je tedy zásadní rozdíl v údělu zesnulých věřících ve Starém a Novém zákoně. Písmo ale svědčí o posmrtné existenci jedněch i druhých.

Ti, kdo umírají sice v čase Nového zákona, ale v nevěře čili ve stavu hříchu, bez života Božího, těch se Kristovo vykupitelské dílo nějak zásadně nedotýká. Jdou stejně jako ve Starém zákoně do pekla. Peklo je věčné, stejně jako nebeská blaženost spasených je věčná. To je zcela zřejmé ze slov samotného Spasitele v Mt 25,46: „*A půjdou do věčných muk, ale spravedliví do věčného života.*“ a z jiných podobných slov Nového i Starého zákona, která si ukážeme, podobně jako i z nepřetržité pravověrné Tradice.

Duše Kristova

Jednomu adventistickému kazateli byla položena otázka, zda Kristova lidská duše existovala i v čase od jeho smrti do zmrtvýchvstání a co se s ní v tom čase dělo. Kazatel odpověděl, že neví, že o tom prý Písmo nic neříká. I když tento kazatel jinak znal Písmo velmi dobře, něco mu zřejmě uniklo.

Apoštol Petr píše: „*Kristus dal svůj život jednou provždy za hříchy, spravedlivý za nespravedlivé, aby nás přivedl k Bohu. Byl usmrčen v těle, ale obživen Duchem. Tehdy také přišel vyhlásit zvěst duchům ve vězení, kteří neuposlechli kdysi ve dnech Noémových.*“ (1Petr 3,18-20).¹⁵ Zde tedy Písmo svědčí nejen o tom, že Kristus sestoupil do pekel, ale i o tom, že na tomto místě se v tom čase také setkal s dušemi lidí, kteří zemřeli při potopě světa. Jak by to ale bylo možné, kdyby duše umíraly spolu s tělem? A také v listu Římanům čteme: „*Avšak spravedlnost založená na víře mluví takto: 'Nezabývej se myšlenkou: kdo vystoupí na nebe?' - aby Krista přivedl dolů - 'ani neříkej: kdo sestoupí do propasti?' - aby Krista vyvedl z říše mrtvých.*“ (Ř 10,6-7). Pravda víry, že Kristus při své smrti sestoupil do říše zesnulých, kde se setkal s dušemi starozákonních spravedlivých, je tedy výslovně potvrzena Písmem.

Kromě toho, jestliže Kristova lidská duše existovala i během jeho smrti, musí totéž platit o každé jiné lidské duši. Podle

---

¹⁵ Je zajímavé, že v knize „*Adventisti siedmeho dňa veria...*“ se sice nacházejí citáty 1Petr 3,18 i 1Petr 3,20, ale verš 19., v němž je řeč o setkání Krista se zesnulými v podsvětí, se v celé knize nenachází, ač téma lidské duše a její „smrti“ či „spánku“ se zde rozebírá v 7. kapitole i jinde. Slova o sestoupení Krista do „spodních částí země“ z Ef 4,19 se v celé knize nikde nepřipomínají, a tento citát je v některých překladech Písma přeložen tak, že se o „spodních částech země“ vůbec nemluví.

Písma totiž platí princip naší vzájemné podobnosti s Kristem. On se stal člověkem, aby vykoupil člověka. Vše, co podstoupil, podstoupil kvůli nám, aby se to stalo nástrojem našeho vykoupení a spasení. On je naší Hlavou a my jeho Tajemným Tělem – Církví (Kol 1,18). Celé Kristovo vykupitelské dílo se tedy naprosto bytostně dotýká každého člověka. Stejně jako apoštol Pavel říká v 1Kor 15,16: „*Není-li vzkříšení z mrtvých, nebyl vzkříšen ani Kristus.*“, můžeme podle téhož principu podobnosti s Kristem říct: „není-li posmrtný život duše, pak ani Kristova duše po jeho smrti neexistovala“. Písmo ale svědčí o pravém opaku: duše člověka, a tedy i lidská duše Kristova existuje i po smrti. Ježíš je náš úděl, jeho úděl je údělem naším. Všechno, co Kristus-Bohočlověk vykonal, vykonal pro nás a za nás. Vždyť: „*S Kristem jste byli ve křtu pohřbeni a spolu s ním také vzkříšení vírou v Boha, jenž ho svou mocí vzkřísil z mrtvých. Když jste ještě byli mrtvi ve svých vinách a duchovně neobřezáni, probudil nás k životu spolu s ním a všechny viny nám odpustil. Vymazal dlužní úpis, jehož ustanovení svědčila proti nám, a zcela jej zrušil tím, že jej přibil na kříž. Tak odzbrojil a veřejně odhalil každou mocnost i sílu a slavil nad nimi vítězství. Nikdo tedy nemá právo odsuzovat vás za to, co jíte nebo pijete, nebo kvůli svátkům, kvůli novoluní nebo*

sobotám. To všechno je jen stín budoucích věcí, ale skutečnost je Kristus.“ (Kol 2,12-17).

Předpisy o pokrmech

A zde jsme u té nejvlastnější příčiny, proč adventisté podobně jako jehovisté popírají nesmrtelnost duše a snaží se křesťanům vnucovat starozákonní předpisy o pokrmech a sobotách: Oni ve skutečnosti nevěří v pravého Boha Spasitele (jak je to ostatně vlastní člověku tělesnému a duševnímu), ani v jeho Syna Pána Ježíše Krista, nevěří v jeho vykupitelské dílo, nepřijímají spasení z milosti a ač se horem pádem ohánějí Bibli, neznají ani Písmo ani Boží moc. To oni jsou ti saduceové, jimž Ježíš říká: *„Mýlíte se, neznáte Písmo ani moc Boží! ... A pokud jde o mrtvé, že vstanou, nečetli jste v knize Mojžíšově, ve vyprávění o hořícím keři, jak Bůh Mojžíšovi řekl: ‚Já jsem Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův‘? On přece není Bohem mrtvých, nýbrž Bohem živých. Velmi se mýlíte!“* (Mk 12,24-27). Velmi se mýlí tito jehovisté i adventisté, když proti Písmu a proti celé Tradici tvrdí, že duše zesnulých neexistují!!! A to, že vzkříšení těla a nesmrtelnost duše se vzájemně podmiňují a dokazují, říká i Tridentský katechismus, když uvádí důkazy o vzkříšení těla: *„Protože jsou duše nesmrtelné a jsou částí člověka, lnou přirozeně ke spojení s*

tělem. Z toho musíme usuzovat, že by to bylo proti přirozenosti, kdyby měly zůstat odděleny od těla navěky. To, co odporuje přirozenosti a činí jí násilí, nemůže být trvalé. Proto se zdá být náležité, že se duše opět spojí s tělem. Z toho vyplývá, že nastane vzkříšení těla. Tohoto způsobu dokazování použil i sám Spasitel, když se hádal se saduceji. Vyvozoval totiž zmrtvýchvstání z nesmrtelnosti duše. (Lk 20,38; Mt 22,31)“¹⁶

Popírání nesmrtelnosti duše adventisty je skutečně úplnou bezbožností, je to důkazem, že ve skutečnosti nejsou křesťany. Jejich bůh není pravým Bohem. Oni formálně přijali nauku o Nejsvětější Trojici a Božství Ježíše Krista, aby byli ostatními církvemi uznáni za křesťany, ale svým bludným učením o tzv. smrti duše dokazují, že v Boha vlastně nevěří. Pravý Bůh totiž není bohem mrtvých, nýbrž Bohem živých. Oni v podstatě odmítají ten pravdivý vztah mezi duší a Bohem, odmítají spasitelnou víru, odmítají spasení z milosti Syna Božího. Mají téhož ducha jako islamisté a jehovisté, ducha pseudokřesťanské gnóze. Vydávají se za ty pravé křesťany, ale ve skutečnosti odmítají Boha živého a pravého. I islám byl Mohamedem představen světu jako náhražka pravého evangelia. Korán se odvolává na Tóru a na Evangelium, a tvrdí,

---

¹⁶ Římský katechizmus 1.12.5. Viz: <https://www.pravover.cz/file/47/vyklad-apostolskeho-vyznani-viry-podle-tridentskeho-katechismu--2015.-6.-12.-.pdf>

že židé i křesťané „Alláhovo“ zjevení zfalšovali, a že Ježíš je tzv. „největším prorokem hned po Mohamedovi“. Stejně tak jehovisté citují Bibli odpředu odzadu, ale hlásají přitom arianismus, tedy stejně jako Korán popírají Kristovo Božství. Adventisté Božství Kristovo sice formálně uznávají, ale učením o smrti duše a anihilaci zavržených dokazují, že ve skutečnosti uctívají falešného boha. A stejně jako muslimové mají svého falešného proroka Mohameda, tak i adventisté mají falešnou prorokyni Ellen Whitovou, jejíž výklady berou jako závazné, a tedy je de facto staví nad Písmo svaté.

Očistec

K této apologii proti adventistickým bludům o tzv. smrti duše je třeba připojit i vysvětlení katolické nauky o očistci. Např. pan Varga ve vzpomínané přednášce „Věčné peklo“ tvrdí, že katolická víra v posmrtný život vede prý lidi k mylné naději, že se budou moci svých hříchů zbavit ještě i po smrti, a katolíci prý proto odkládají pokání za života. Jestliže katolíci pokání pro svou vlažnost odkládají, pak adventisté pro své bludy pravdivé pokání vůbec neznají.

Podle víry katolické Církve totiž člověk vírou v Ježíše Krista a křtem dostává milost posvěcující, která je Božím životem v nás. Tehdy přecházíme ze smrti do života (J 5,24; Ř 6,13;

1J 3,14), tedy jsme zbaveni duchovní smrti, která je oddělením duše od Boha, a platí o nás slova Ježíšova „*kdo věří ve mně, i kdyby umřel, bude žít...*“ (J 11,25). Pokud se však křesťan dopustí těžkého neboli smrtelného hříchu (viz 1J 5,16-17), ztrácí tento Boží život, a pokud by v tomto stavu smrtelného hříchu zemřel, bude na věky zavržen. Tedy pro takového, kdo zemře ve stavu těžkého hříchu, neexistuje žádné odpuštění po smrti. Proto ten, kdo by se takového hříchu dopustil, je povinen z něho hned činit pokání. Toto pokání zahrnuje také povinnost svátostné zpovědi, ta však sama o sobě nestačí, musí být spojena se skutečnou lítostí a rozhodnutím už nehřešit. Bez této lítosti a předsevzetí čili bez pravého pokání, které však člověk musí učinit ještě za života, žádné odpuštění hříchů neexistuje.

Avšak to, že je někdo v milosti Boží posvěcující, tedy ve stavu spasení, ještě neznamená, že je zcela prost hříchu. I spravedlivý sedmkrát za den zhřeší (Př 24,16; 1Petr 4,18) a „*je i hřích, který nevede k smrti*“ (1J 5,16-17). Tedy je otázka, co bude s člověkem, který zemře ve stavu spasení, tedy v milosti Boží posvěcující, a který je Písmem nazýván spravedlivým, ale přeci má na svědomí nějaké hříchy, ze kterých se dostatečně nekál, od kterých se ještě dostatečně neoddělil a které ještě v jeho duši zanechávají určité řekněme rány či náchylnosti k stvořeným věcem nebo ke zlu. Vždyť do nebe nic nečistého nevejde

(Zj 21,27; 22,23). Takový člověk podle katolické víry přijde do očištěnce. To znamená, že ten člověk už je spasen, o jeho věčné spáse je v okamžiku smrti už definitivně rozhodnuto, ale přeci u něho je ještě něco, co mu brání vidět Boha tváří v tvář. A od toho je očišťován utrpením v tzv. očištěnci. Očištěnc tedy není pro ty, kdo nekonali pokání za života, ale pouze pro ty, kdo se před smrtí káli ze svých hříchů, ale ještě potřebují být osvobozeni od určitých jejich následků. Věčný úděl člověka je tedy pouze dvojitý: buď věčná spása v nebi anebo věčné zavržení v pekle, a o tom, kam člověk půjde, je rozhodnuto ještě zde na tomto světě, dokud duše přebývá v těle. Očištěnc je pouze jakási „předsín“ nebe, ovšem velice bolestná. O tom, jestli je člověk spasen nebo zavržen, je definitivně rozhodnuto v okamžiku jeho smrti. Po smrti už tedy nikdo nemůže být spasen. Pouze ten, kdo je spasen, ale ne plně přetvořen k obrazu Božímu, může procházet očištným utrpením. Proto je námitka adventistů a jiných heretiků, že katolická nauka o očištěnci dává lidem falešnou naději na odpuštění hříchů po smrti, klamná a velmi zavádějící.

O tom, že nějaké očišťování po smrti existuje, svědčí Ježíšova slova v Mt 12,32: *„I tomu, kdo by řekl slovo proti Synu člověka, bude odpuštěno; ale kdo by řekl slovo proti Duchu svatému, tomu nebude odpuštěno v tomto věku ani v*

budoucím.“ – Existuje tedy i jakési odpuštění na onom světě, a to je očištec.

O očištcí svědčí i slova sv. Pavla v 1Kor 3,11-17: „*Nikdo totiž nemůže položit jiný základ než ten, který už je položen, a to je Ježíš Kristus. Zda někdo na tomto základu staví ze zlata, stříbra, drahého kamení, či ze dřeva, trávy, slámy - dílo každého vyjde najevo. Ukáže je onen den, neboť se zjeví v ohni; a oheň vyzkouší, jaké je dílo každého člověka. Když jeho dílo vydrží, dostane odměnu. Když mu dílo shoří, utrpí škodu; sám bude sice zachráněn, ale projde ohněm.*“ – Tedy mít Ježíše, který je základem, a mít Boží život, ale nebýt přitom plně prodchnut Boží láskou, nebýt jako zlato vytříben ohněm, to znamená být ve stavu, ve kterém, když člověk zemře, tak je spasen, ale přesto musí ještě projít očištcovým ohněm. Samozřejmě, lepší je tím ohněm procházet již za života.

Šest námitek proti věčnosti pekla

Pan Varga ve své přednášce „Věčné peklo“ otevřeně přiznává, že Písmo jasně mluví o věčném pekelném ohni, tvrdí ale, že se to myslí nějak jinak a že peklo věčné prostě být nemůže. K tomu uvádí šest důvodů, které jsou celkem primitivní a směšné:

1. Kdyby peklo bylo věčné, Bůh by prý byl nespravedlivý, protože zavržení by trpěli všichni stejně, ač někdo hřešil víc a někdo míň a trpěli by nekonečně déle, než zde na zemi žili hříšným životem. – Na to je nutno odpovědět, že zavržení v pekle skutečně trpí různě, někdo více a někdo méně, podobně jako i spasení v nebi mají různé stupně slávy, „*neboť i hvězda od hvězdy se liší září, a tak je to i se zmrtvýchvstáním*“ (1Kor 15,42). Avšak velikost trestu není v pekle vyměřena podle času, jak dlouho hřešili, ale podle velikosti viny, jakou Boha urazili, a ta je vždycky nekonečná, protože hřích je vědomou a dobrovolnou urážkou nekonečně svatého a dobrého Boha. Nekajícnost je vědomé odmítnutí jeho spasitelné milosti. Proto je věčný trest pro nekající přiměřený a spravedlivý. Pochopit to můžeme jenom natolik, nakolik pochopíme Boží svatost.

2. Pak se pan Varga odvolává na slova Písma „*Smrt i její říše byly uvrženy do hořícího jezera. To je druhá smrt: hořící jezero.*“ (Zj 20,14-15) a tvrdí, že ta druhá smrt je anihilace zavržených, a nakonec i satana. To je ale v rozporu se slovy Písma „*půjdou do věčných muk*“ (Mt 25,46) a mnoha jinými, která ještě uvedeme. Uvržení do hořícího jezera neznamená dohoření ohně ani konec utrpení, protože „*jejich červ neumírá a oheň nehasne*“ (Mk 9,43-48). Znamená to definitivní porážku satana a jeho moci, ne však jeho anihilaci. A že by satan měl

přestat existovat, nelze dokládat ani slovy proroka Ozeáša 13,14 o zničení smrti a podsvětí, protože tato slova vykládá apoštol Pavel v 1Kor 15,51-58, a to tak, že se naplní v moment vzkříšení těl zesnulých lidí a proměnění žijících. Smrt je totiž podle Písma oddělením duše od těla (viz Kaz 12,7) a proto je logické, že zničení smrti bude znamenat znovuspojení duší s jejich těly, což se bude týkat spasených i nespasených. Až k tomu dojde, tehdy také definitivně skončí vliv smrti a hříchu na vykoupené lidstvo, tedy na Církev Boží – Kristovo Tajemné Tělo. Tehdy zanikne i očistec. Do té doby měli démoni jakési právo trápit duše v očištcu a pokoušet i lidi žijící na zemi. Ale v moment Kristova druhého příchodu jejich vliv na vyvolené definitivně skončí. Démoni budou svrženi do hořícího jezera a všichni spasení budou už v blaženém patření na Boha v nebeské slávě i se svými oslavenými těly. Tím okamžikem tedy definitivně pomine jakýkoli vliv satana na vyvolené, a to je tím zničením smrti, o kterém mluví Zj 20,14-15. Avšak jistým způsobem se Ozeášova slova o usmrcení smrti naplnila už v momentě Kristova sestoupení do podsvětí, kdy vysvobodil duše starozákonních spravedlivých z moci vládce podsvětí, satana.

3. Pak se pan Varga odvolává na Ez 28,19, kde je řečeno „zanikneš navěky“ a tvrdí, že je to řečeno satanovi. Jenomže

celý tento úryvek mluví o týrskému králi (viz Ez 28,2) a až druhotně se vztahuje i na satana. Avšak tam, kde je řeč o zaniknutí navěky, je celkem zřejmé, že se to týká města Týru, které skutečně zaniklo a na svém místě už nebylo znovu zbudováno, jak to dokazuje Werner Gitt.¹⁷

4. Dalším důvodem, proč prý peklo nemůže být věčné, je, že i spasení by tím trpěli, když by se dívali na muka lidí, které měli rádi. Jak na to odpovědět? Je jistě těžké pochopit, jak Bůh může dopustit věčné peklo. To pochopíme, až když se dostaneme do nebe. Tam budeme mít přímý vhled do toho, jak to vidí Bůh. I na ty naše příbuzné či blízké se tedy budeme dívat tím pohledem, jak se na ně dívá Bůh a budeme především milovat Boha a ty, kdo jej milují, a žít jenom touto Boží láskou. A když budeme vidět něčí vzpouru vůči Bohu a zatvrzelou nekajícnost a odpornost všech jeho hříchů, nebudeme už prožívat bolest z toho, že je zavržen, ale radost z toho, že Bůh je oslaven. Jistě, mluvit o tom takto lidskými slovy je nedostatečné a možná pobuřující. Zůstává tam velký prostor pro tajemství. Faktem ale je, že Bůh nikoho zavrhnout nechce, zavržení jsou v pekle vlastní vinou, jejich trest je spravedlivou odplatou za odmítnutí Boha a je spojen s tajemstvím Boží

---

¹⁷ Werner Gitt, *Tak je psáno*, A-Alef 2004, kapitola 6.4.

lásky, která člověku dává svobodu. Kdyby lidé neměli svobodu rozhodnutí, nemohli by mít ani žádné zásluhy, nemohli by ani Boha milovat, když by neměli svobodnou vůli, a tak by ani nikdo nemohl přijít do nebe. Tedy Bůh nás stvořil, aby nám dal účast na své blaženosti, a té je možno dojít pouze svobodným přijetím Boží milosti a lásky, což je bohužel spojeno i s možností odmítnutí a následného zavržení. Bůh ale dělá vše pro spásu každého člověka.

5. Dále pan Varga upozorňuje na citát Juda 7, kde je řečeno, že Sodoma a Gomora jsou potrestány věčným ohněm, my však že můžeme navštívit Izrael a podívat se do okolí Mrtvého moře, kde dneska už nic nehoří (i když je tam mnoho vyhořelé síry). Tím chce říci, že termínem věčný oheň Písmo nemyslí věčný oheň, ale pouze věčnou neexistenci. Avšak ve světle všech slov Písma o věčném pekle je to naprostý nesmysl, protože, jak Písmo svědčí, duše nekajících hříšníků jdou hned po smrti do pekla, kde skutečně hoří věčným ohněm. Juda nemluví o věčném hoření měst Sodomy a Gomory na zemském povrchu, ale o věčném hoření jejich obyvatel v pekle, které se nachází mimo tohoto našeho viditelného světa.

6. Nakonec pan Varga říká, že podle Zj 21,1 Bůh stvoří nové nebe a novou zemi, a protože on si myslí (nevím proč), že peklo bude na povrchu země, tak mu z toho vyplývá, že aby

Bůh mohl tu novou zemi stvořit, musí nejdřív ukončit peklo, a až pak obnovit zemi. Na to v podstatě není už co odpovídat, protože neexistuje žádný důvod si myslet, že by peklo mělo být na povrchu země. A jak si ještě ukážeme, peklo nezačne hořet až po posledním soudu, nýbrž hoří už dnes a přicházejí do něj duše těch, kdo odpírají Božímu slovu a svádějí duše lživými a bezbožnými naukami.

Smrt duchovní a fyzická

Z Písma víme, že není smrt jako smrt. Je smrt fyzická a smrt duchovní, podobně jako je život fyzický a duchovní. Když Bůh Adamovi oznámil, že jeho neposlušnost bude trestat smrtí, mluvil o dvojí smrti. Následkem hříchu je tedy nejen smrt těla, ale i smrt duchovní, která znamená oddělení duše od Boha a tvoří jakousi propast mezi člověkem a Bohem (por. Iz 59,2; Lk 16,26). Smrt tedy není zánikem duchovní podstaty člověka (duše) ani ztrátou vědomí.

V Gn 2,17 říká Bůh: „*Ze stromu poznání dobrého a zlého však nejez. V den, kdy bys z něho pojedl, propadneš smrti.*“ Doslova: „smrtí zemřeš“.¹⁸ Tentýž termín používá i pokušitel v Gn 3,4: „*Had ženu ujišťoval: „Nikoli, nepropadnete smrti.*“

---

¹⁸ Hebrejský text: „muth thmuth“; Septuaginta: „thanatho apothaneiste“; Vulgáta: „*morte morieris*“.

Znovu je zde „nezemřete smrtí“. Jde o jakousi dvojitou smrt nebo by se to dalo chápat i jako: „zemřete na smrt“, „v důsledku smrti“ (duchovní smrt, které propadnete, vám způsobí i smrt fyzickou). Výraz „morte morieris“, tj. smrtí zemřeš, je ve Vulgátě použit i na jiných místech, ale vždy je spojen s určitým prokletím.¹⁹ V jiných případech, když Písmo mluví o obyčejné smrti, tedy jen o smrti těla, nepoužívá tento termín dvojitě smrti, nýbrž říká prostě jen smrt. Např. v Gn 33,13 „*Budou-li hnány po celý den, všechny ovce uhynou.*“ – Zde je pouze „morientur“. Nebo v Gn 44, 22: „*Ten chlapec nemůže svého otce opustit. Opustí-li jej, otec zemře.*“ – ne „smrtí“, ale pouze zemře.²⁰ Tedy už z výrazu „smrtí zemřeš“ použitého v Gn 2,17 je zřejmé, že se tam mluví ještě o něčem jiném kromě pouhé smrti těla.

Proč také řekl Bůh Adamovi: „*V den, kdy bys z něho pojedl, smrtí zemřeš.*“, když Adam po hříchu žil ještě skoro tisíc let? Protože on skutečně propadl duchovní smrti hned v okamžiku, kdy zhřešil, a v tomtéž okamžiku také ztratil dar nesmrtelnosti těla, který byl důsledkem jeho spojení s Bohem v rajském stavu. Tedy již ve zprávě knihy Genezis o prvním hříchu je nám jasně sděleno, že existuje jak smrt fyzická, tak i smrt

---

¹⁹ Gn 20,7; 1Sam 14,44; 1Sam 22,16; 2Král 1,4.6.16; Ez 3,18; 33,8.14.

²⁰ Totéž Gn 44,30; 47,19; Ex 8,19 atd.

duchovní, a ta duchovní smrt nastává ještě během fyzického života tím, že se člověk oddělí od Boha. A jestliže tedy člověk může fyzicky žít a přitom být duchovně mrtev, pak z toho plyne, že duchovní smrt neznamena neexistenci. Proto slova Písma o věčném zahynutí v žádném případě nemůžeme vykládat jako by se jimi myslela věčná neexistence.

Také v Novém zákoně se mluví o první a druhé smrti. Ta druhá smrt znamená smrt duchovní, tedy stav smrtelného hříchu, jehož následkem je věčné zavržení v pekle. V Apokalypse je řečeno: „*Kdo zvítězí, tomu druhá smrt neublíží.*“ (Zj 2,11). „*Zbabělci, nevěrní, nečistí, vrahové, cizoložníci, zaklínači, modláři a všichni lháři najdou svůj úděl v jezeře, kde hoří oheň a síra. To je ta druhá smrt.*“ (Zj 21,8).²¹ Podobně sám Kristus mluví u Jana v 5. kapitole o dvojím vzkříšení: „*Amen, amen, pravím vám, přichází hodina, ano, už je tu, kdy mrtví uslyší hlas Božího Syna, a kteří uslyší, budou žít.*“ (v. 25). To je řečeno o duchovním vzkříšení duchovně mrtvých. A potom: „*...přichází hodina, kdy všichni v hrobech uslyší jeho hlas a vyjdou: ti, kdo činili dobré, vstanou k životu, a ti, kdo činili zlé, vstanou k odsouzení.*“ (v. 28-29), a to je řečeno o všeobecném vzkříšení těl všech lidí na konci světa.

---

²¹ Viz i Zj 20,6; 20,15

V posmrtnou existenci člověka věřili patriarchové a jiní spravedliví Starého zákona. Ti všichni projevovali úctu ostatkům svých zesnulých²² a počítali s existencí zesnulých v podsvětí.²³

Adventisté nesmyslně tvrdí, že Židé se vírou v posmrtný život „nakazili“ až pod vlivem helénské kultury. To je naprostý nesmysl. I starozákonní kniha Job, která je snad nejstarší biblickou knihou a kterou z helénskému vlivu nepodezřívají ani ti nejliberálnější biblisté, jasně svědčí o posmrtné existenci lidí v podsvětí. Job jednak celou svojí při s Bohem vyjadřuje, že pokud je Bůh spravedlivý, musí existovat nějaká odplata po smrti (viz Job 21), a na některých místech potom přímo vyznává svou víru ve vzkříšení. Existence po smrti v tzv. podsvětí je pro něj samozřejmostí a rovněž mluví o tom, co tito zesnulí prožívají a že mohou i trpět. *„Kdyby mohl ožít muž, jenž zemřel, čekal bych po všechny dny své služby, až budu vystřídán. Zavolal bys a já bych se ozval.“* (14,14-15). *„Tělo bolestmi ho souží, sám nad sebou truchlí.“* (14,21). *„Jámě řeknu: ‚Tys můj otec‘, červům: ‚Matko má, má sestro.‘* (17,14). *„Já vím, že můj Vykupitel je živ a jako poslední se postaví nad prachem. A*

---

²² Gn 23,19; 35,8; 50,26; Ex 13,19; Num 20,1.

²³ Gn 37,35: *„sestoupím za synem do podsvětí“*; Gn 42,38; Num 16,33: Kórach *„sestoupil do podsvětí zaživa“*; Dt 32,22; 1Sam 2,6 aj.

kdyby mi i kůži sedřeli, ač zbaven masa, uzřím Boha, já ho uzřím, pro mne tu bude, mé oči ho uvidí, ne někdo cizí, mé ledví po tom prahne v mém nitru.“ (19,25-27). Job tedy vyznává víru, že bude existovat i bez těla!!

Také v ostatních naučných knihách Písma svatého je mnoho zmínek o podsvětí a některé z nich mluví jasně i o tom, co zesnulí v podsvětí dělají.²⁴ Zvlášť je třeba si všimnout knihy Kazatel, kterou často uvádějí jehovisté a podobní bludaři na důkaz toho, že po smrti údajně nic není. Písmo jasně ukazuje, kdo byl ten Kazatel, a proč mluvil tak zdánlivě jakoby nevěrec. Byl to král Šalomoun, o němž z Písma víme, že se mu dostalo velikých Božích milostí a moudrosti, jakou neměl nikdo před ním ani po něm (viz 2Par 1,12), že však tento omilostněný člověk navzdory tomu odpadl od Hospodina, vzal si mnoho žen a „ženin“, které byly pohanky a modlářky; těmto ženám nastavěl okolo Jeruzaléma pohanské svatyně a v závěru života dokonce pohanským božstvům sám obětoval (1Král 11). A to byl syn Davida, velkého Božího proroka. Dále v samotné knize Kazatel popisuje svůj způsob života, že se oddal pití, smilnění, mamonu a slávě (Kaz 1,12-2,11). Je pak něco divného na tom, že

---

²⁴ Např. Ž 32,18; 49,14-20; 139,8: „*když si ustelu v podsvětí, také tam budeš; Př 9,13-18: „Pani Hloupost ... je tam říše stínů a v hlubinách podsvětí jsou ti, jež pozvala.; Př 15,11: „I podsvětí, říše zkázy, je na očích Hospodinu, tím spíše srdce synů lidských.*“; Př 15,24; Př 27,20.

tento člověk upadal do chmurných a zoufalých nálad, že pochyboval o samotné existenci Boha atd.? A Kazatel ve své knize popisuje své hledání moudrosti čili mluví o tom, co prožíval. Jeho slova nám tedy Písmo nepředkládá jako zvěstování nadpřirozené Boží pravdy, ale spíše jako popis bloudění nevěreckého lidského srdce. Tak např. říká: „*To všechno jsem chtěl vyzkoušet moudrostí; řekl jsem si: Budu moudrý. Ale moudrost se ode mne vzdalovala. ... abych poznal i hloupou svévoli a ztrěštěnou pomatenost. A přicházím na to, že trpčí než smrt je žena ... Kdo je Bohu milý, unikne jí, hříšník jí však bude lapen. ... Hled', jenom na to jsem přišel, že Bůh sice učinil člověka přímého, ten však vyhledává samé smyšlenky.*“ (Kaz 7,23-29). Kazatel tedy sám uznává, že v důsledku své honby za mamonem a slávou upadl do bláznovství. Přesto však v závěru knihy potvrzuje: „*A prach se vrátí do země, kde byl, a duch se vrátí k Bohu, který jej dal.*“ (Kaz 12, 7).

Věčné peklo

Také v prorockých knihách Písma svatého nalezneme mnoho míst, na nichž se dosti jasně dočteme o dění v podsvětí²⁵ i o věčném trestajícím ohni.²⁶ Věčný pekelný oheň

---

²⁵ Iz 14,9-20; 28,18-22; 66,24; Ez 31,14-18; 32,16-32.

²⁶ Jer 4,4; 17,4; 17,27; 22,12; Am 5,6; 7,4; Bar 3,3.

rozhodně není nějakou básnickou nadsázkou. Sám Kristus i jeho apoštolové v Novém zákoně jasně potvrzují, že nespasení jdou do věčného pekla, kde budou na věky hořet. Ježíš říká: „*Jestliže tě tvá ruka nebo noha svádí k hříchu, utni ji a odhod pryč; lépe je pro tebe, vejdeš-li do života zmrzačený nebo chromý, než abys byl s oběma rukama či nohama uvržen do věčného ohně.*“ (Mt 18,8). „*Potom řekne (Kráľ) těm na levici: Jděte ode mne, prokletí, do věčného ohně, připraveného d'áblu a jeho andělům! ... A půjdou do věčných muk, ale spravedliví do věčného života.*“ (Mt 25,41a46). – Tedy do věčných muk (řecky: „*eis kólasin aionión*“). Ta muka nejsou žádné „vyříznutí“, jak klamou jehovisté. Totéž slovo se totiž i na jiných místech Nového zákona překládá jako „muka“.²⁷ „*Kdo by se však rouhal proti Duchu svatému, nemá odpuštění na věky, ale je vinen věčným hříchem.*“ (Mk 3,29). „*Svádí-li tě k hříchu tvá ruka, utni ji; lépe je pro tebe, vejdeš-li do života zmrzačen, než abys šel s oběma rukama do pekla, do ohně neuhasitelného, kde červ jejich neumírá a oheň nehasne. A svádí-li tě k hříchu noha, utni ji; je lépe pro tebe, vejdeš-li do života chromý, než abys byl s oběma nohama uvržen do pekla, kde červ jejich neumírá a oheň nehasne. A jestliže tě svádí oko, vyloupni je; je lépe pro*

---

²⁷ Viz 1J 4,18. Ve Sk 4,21 je sloveso „koláso“ – potrestat a mluví se o bičování apoštolů.

tebe, vejdeš-li do Božího království jednooký, než abys byl s oběma očima uvržen do pekla, kde jejich červ neumírá a oheň nehasne.“ (Mk 9,43-48). Jan Křtitel říká o Kristu: „*Lopata je v jeho ruce, aby pročistil svůj mlat a pšenici shromáždil do své sýpky; ale plevy spálí ohněm neuhasitelným.*“ (Lk 3,17). A sám Pán: „*I umřel ten chudák a andělé ho přenesli k Abrahamovi (doslova do lůna Abraháмова); zemřel i ten boháč a byl pohřben. A když v pekle pozdvihl v mukách oči, uviděl v dáli Abrahama a u něho Lazara.*“ (Lk 16,22-23).

A apoštol říká: „...*aby v plameni ohně vykonal trest na těch, kteří neznají Boha, a na těch, kteří odpírají poslušnost evangeliu našeho Pána Ježíše. Jejich trestem bude věčná záhuba daleko od Pána a slávy jeho moci*“ (2Sol 1,8-9). „*Sodoma, Gomora a okolní města se oddaly smilstvu, propadly zvrhlosti, a jsou nám výstražným příkladem trestu věčného ohně.*“ (Juda 7). „*Jejich svědce d'ábel byl uvržen do jezera, kde hoří síra a kde je již dravá šelma i falešný prorok. A budou trýznění dnem i nocí na věky věků.*“ (Zj 20,10).

Nesmrtelnost duše

Kromě toho, že Písmo jasně na mnoha místech mluví o existenci lidí po smrti, nám především zvěstuje evangelium o našem spasení, které je přejitím ze smrti do života. V Kristu

jsme zbaveni duchovní smrti a máme život věčný. Proto, i když naše tělo umírá, platí: „*Je-li však ve vás Kristus, pak vaše tělo sice podléhá smrti, protože jste zhřešili, ale Duch dává život, protože jste ospravedlněni.*“ (Ř 8,10). O tom mluví celý Nový zákon. Např. i sám Pán k Nikodémovi: „*Tak musí být vyvýšen Syn člověka, aby každý, kdo v něho věří, měl život věčný. Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný ... Kdo v něho věří, není souzen.*“ (J 3,14-18). A mnoho jiných podobných míst²⁸, ale vlastně i téměř celý Nový zákon, kde se mluví o novém životě v Kristu. To vše je svědectvím, že duše zesnulých v Kristu jsou s Ním. To by ale nebylo možné, kdyby neexistovaly.

Ostatně už i v době Pána Ježíše byli Židé, kteří tvrdili, že „*není zmrtvýchvstání a že nejsou andělé ani duchové*“ (Sk 23,8), to byla sekta saduceů. Farizeové naopak „*vyznávají obojí*“. Sv. apoštol Pavel byl farizej a hlásil se k tomu i po svém obrácení. Před veleradou zvolal: „*Bratří, já jsem farizeus, syn farizeův. Jsem souzen pro naději ve zmrtvýchvstání.*“ (Sk 23,6). Tím se Pavel přiznal nejen k víře v Kristovo zmrtvýchvstání, ale také k farizejskému přesvědčení o posmrtné existenci duše. Ostatně

---

²⁸ J 11,25; 1J 3,13n; Ř 5 a 8 atd.

obojí spolu úzce souvisí podle principu naší podobnosti s Kristem, jak už bylo vysvětleno.

Apoštol Pavel také říká: „*Viditelné je dočasné, neviditelné však věčné.*“ (2 Kor 4,18). – Duše člověka, která je od Boha obdařena intelektem a svobodnou vůlí, je neviditelná, přesněji řečeno nevnímateľná smysly. Je to bytí duchové či duchovní povahy, které může být vnímáno zase jen duchovním bytím, duchem, ne tělesnými smysly. A to, co je duchovní, je věčné, nezaniknutelné, nezničitelné. K tomu by se dalo uvést mnoho rozumových argumentů (které uvádí sv. Tomáš Akvinský v Sumě proti pohanům 55). My se ale spokojíme se svědectvím Písma: „*Bude-li stan našeho pozemského života stržen, čeká nás příbytek od Boha, věčný dům v nebesích.*“ (2Kor 5,1). „*Chceme raději odejít z těla a být už doma u Pána.*“ (2Kor 5,8). Ne až na konci světa, ale hned po smrti!

Užitá zdroje:

Osobní rozhovory s adventisty

„*Adventisti siedmeho dňa veria... Biblický výklad základných vieroučných výrokov*“ Advent-Orion 1998. ISBN 80-88719-60-7.

P. Pavol Eirene, C.Ss.R, „*Adventista a katolík alebo dvaja priatelia na dvoch rôznych lodiach*“, Misionár, Michalovce 1996. ISBN 80-88724-12-0.

Božství Kristovo ve Starém zákoně – „Hlavou stvořil Bůh nebesa i zemi.“

Problém farizeů a saduceů

Nosným tématem evangelií jsou jednak zázraky Pána Ježíše, jeho Božské učení a ruku v ruce s tím i jeho spor s farizeji a vůdci židovského národa! Ti jej od začátku odmítli přijmout a uznat za Mesiáše! Tím de facto založili nové judaistické náboženství. Liberální pseudokřesťanské výklady evangelií nám představují „chudáky farizeje a zákoníky“, kteří byli „nešťastnou náhodou“ postaveni před nepochopitelné tajemství Kristova Božství, a to bylo sousto, které oni – „pravověrní židé“, odkojení čistým monoteizmem – prostě nemohli skousnout. Tím je nám v podtextu vnucován pocit, jako by apoštolové a první obec židokřesťanů v Jeruzalémě byli vlastně jen nějakou neortodoxní odnoží (sektou) původního židovství. Současný judaismus je naproti tomu představován jako to pravé pokračování Starého zákona. Tato nebetyčná lež je udržována při životě zamlčováním skutečnosti, že židé byli už ve Starém zákoně dopředu jasně

obeznámení s Božskou přirozeností budoucího Mesiáše. Celý izraelský národ a celé Písmo svaté Starého zákona vlastně vznikli z příslibení a očekávání Mesiáše. Proto, když budeme v Písmu vyhledávat zmínky o Mesiáši, v žádném případě to nebude vytahování nepodstatných malicherných citátů! Právě naopak! Půjde o postavení Písma do toho nejpravdivějšího světla!

Období do Davida

Tajemství, že Hospodin má Syna a že tento Boží Syn se stane synem Davidovým a oním zaslíbeným Mesiášem, bylo zřejmým způsobem zjeveno až Davidovi. Určité náznaky tajemství Božího Syna jsou ale už v knize Genezis. Je to jednak zpráva o stvoření v 1. kapitole, potom tajemný Melkisedech a také zjevení se Hospodina Abrahámovi v podobě třech osob.

O Melkisedekovi toho víme jen málo (viz Gn 14,18-20): byl králem Šálemu, tedy pozdějšího Jeruzaléma (por. Ž 76,3), jeho jméno Melkisedek znamená král spravedlnosti a jméno jeho města „pokoj“. Slova „Melkisedek král Šálemu“ můžeme tedy přeložit také jako „kál spravedlnosti a král pokoje“ (viz Žid 7). Byl knězem Nejvyššího Boha a Abrahámovi po jeho vítězství nad králi přinesl chléb a víno. Abrahám dal Melkisedekovi desátek ze všeho.

Podívejme se na tajemství Melkisedeka očima mladého pastýře Davida z Betléma. David jistě rád poslouchával vyprávění o slavné historii svých předků i o příbězích spojených s Archou smlouvy. Archa se nacházela asi 30 km od Betléma „na polích jaarských“ (Ž 132,5-8). Betlémští pastýři, mezi něž David patřil, zřejmě nejednou zahnali svá stáda až tam, a s archou a jejími kněžími přišli do kontaktu. Ve zprávě o Melkisedekovi mohly Davida zaujmout především tři detaily: Zaprvé byl králem v Jeruzalémě (asi 10 km od Betléma), který v době Davidova mládí okupovali Jebúsejci. Zadruhé byl knězem Nejvyššího Boha, a to přeci bylo něco, co náleželo potomstvu Abrahámovu, tedy jim – Izraelitům. Zatřetí Abrahám Melkisedeka jako kněze Nejvyššího Boha uznal a přinesl mu desátek. Bylo zde tedy určité tajemství kohosi, kdo svou důstojností před Bohem převyšoval i samotného Abraháma. Kromě toho, území Jeruzaléma je podle tradice totožné i s „krajem Mória“, v němž Abrahám na jisté hoře měl obětovat Izáka (Gn 22). I to ukazuje na tajemný vztah Mesiáše k Jeruzalému. Když se David později stává králem, hned jak je to možné, dobývá Jeruzalém (=Šálem), činí z něj hlavní město Izraele a přenáší sem schránu smlouvy (2Sam 5 a 6). Krátce nato, co tyto své sny uskuteční, dostává se mu zjevení o Mesiáši, které si podrobně rozebereme kousek dále (2Sam 7).

Vraťme se ale na okamžik k Abrahámovi. Krátce po setkání s Melkisedekem se Abrahám v Hebrónu, který leží asi 30 km jižně od Efraty čili Betléma, znovu setkává s něčím tajemným: *„I ukázal se Hospodin Abrahámovi při božišti Mamre, když seděl za denního horka ve dveřích stanu. Rozhlédl se a spatřil: Hle, naproti němu stojí tři muži. Jakmile je spatřil, vyběhl jim ze dveří stanu vstříc, sklonil se k zemi a řekl: „Panovníku, jestliže jsem u tebe našel milost, nepomíjej svého služebníka.““* (Gn 18,1-3). Toto zjevení Hospodina Boha Abrahámovi v podobě třech osob – které však Abrahám oslovuje v jednotném čísle, jako jednoho „Panovníka“ – pak pokračuje událostmi spojenými se zničením Sodomy a Gomory až do 19. kapitoly. Do Sodomy jdou dvě z těchto tří osob, a tyto dvě osoby jsou dále nazývány posly (=anděly), zatímco Abrahám nadále stojí před Hospodinem a smlouvá s ním o záchraně Sodomy.

To, že druhá a třetí božská osoba bývají v Písmu nazývány anděly čili posly vůbec neznamená, že nemají Boží přirozenost! Slovo „anděl“ neznamená přirozenost stvořeného ducha, ale prostě „posel“. Mluví-li tedy Písmo o andělu, může mnohokrát jít i o člověka, nebo také o Boha. Tak patriarcha Jákob žehná Josefovi slovy: *„Bůh, před nímž ustavičně chodívali moji otcové Abrahám a Izák, Bůh Pastýř, který mě vodí od počátku až dodnes. Anděl Vykupitel, jenž před vším*

zlým mě chránil, ať požehná těm chlapcům...“ (Gn 48,15-16). Podobně je tomu i na mnoha dalších místech Písma.²⁹ Božího posla, který má božskou přirozenost, můžeme vidět také v Ex 33, kde zvláště z veršů 2-3 a 15 jasně vysvětluje, že Izraelity na poušti provázel Boží posel (=anděl), který však zároveň je Bohem. To potvrzuje i sv. Pavel slovy: „*Pili totiž z duchovní skály, která je doprovázela, a tou skalou byl Kristus.*“ (1Kor 10,4; por. i Sir 24,4). Mluva Starého zákona o Božím poslu majícím Božskou přirozenost tedy připravovala věřící Izraelity na přijetí tajemství syna Davidova, jenž je zároveň Synem Božím zplozeným před jitřenkou.

Davidovi zjeven Boží Syn

Co zjevil Bůh Davidovi o Mesiáši, jeho potomku, to se dočteme v 2Sam 7; 1Par 17 a v různých žalmech. Tohoto zjevení o Mesiáši se Davidovi dostává poté, co se stal králem nad celým Izraelem, dobil Jeruzalém a „*poznal, že jej Hospodin potvrdil za krále nad Izraelem a že kvůli svému izraelskému lidu povznese jeho království.*“ (2Sam 5,12). Vzápětí na to provedl David přenesení Hospodinovy schrány do

---

²⁹ Gn 32,2-3.25-32; Mt 10,40; 15,24; 21,37; 23,37; Mk 9,37; Lk 4,18; 5,43; 9,48; 10,16; **J 3,17**; 3,34, 4,34; 5,23-38; 6,29.39.44.57; 7,16.28-33; 8,16-42; 9,4.7; 10,36; 11,42; 12,44.45.49; 13,20; **14,24**; 15,21; 16,5; 17,3.8.18.21.23.25; 20,21; Sk 3,26.

Jeruzaléma (2Sam 6) a začal se chystat na stavbu chrámu. V tom je k němu poslán prorok Nátan: Bůh Davidovi stavbu chrámu zakazuje s tím, že ji uskuteční jeho syn a s tímto příkazem se pojí jedinečné Boží poselství o Mesiáši (2Sam 7). Hospodin Davidovi ohlašuje: „*Až se naplní tvé dny a ty ulehneš ke svým otcům, dám po tobě povstat tvému potomku, který vzejde z tvého lůna, a upevním jeho království. Ten vybuduje dům pro mé jméno a já upevním jeho královský trůn navěky. Já mu budu otcem a on mi bude synem ... tvůj trůn bude navěky upevněn.*“ (2Sam 7,12-16).³⁰ V podstatě totéž se dočteme v 1Par 17. Bůh zde tedy mluví o jednom konkrétním Davidově potomku, který se navíc narodí v čase, kdy David už bude mrtev. Není to tedy Šalomoun, ten se nejenom narodil, ale také byl korunován a začal vládnout ještě za života Davidova (viz 1Král 1-2). Tento potomek bude synem Božím a bude vládnout věčně. Už zde je zřejmé, že pojmenování syn Boží tu nemůže být chápáno v nějakém přeneseném nebo druhořadém smyslu, ale je třeba ho chápat ve smyslu naprosto jedinečném a exkluzivním, protože jinak by byla nevysvětlitelnou druhá část zaslíbení ohledně věčného panování.

---

³⁰ K verši 14b por. Ž 89,31-38.

Tajemství syna Davidova a Syna Božího je dále rozvedeno v žalmech, které jsou rovněž závazným Božím slovem, a byly jím už v době před Kristem. V Ž 2 je psáno: „*Proč se pronárody bouří ... proti Hospodinu a pomazanému jeho ... Ten, jenž trůní v nebesích se směje ... ,Já jsem ustanovil svého krále na Siónu, na své svaté hoře!*‘ Přednesu Hospodinovo rozhodnutí: *On mi řekl: ,Ty jsi můj syn, já jsem tě dnes zplodil. Požádej a národy ti předám do dědictví...’ Nuže králové, mějte rozum ... služte Hospodinu s bázni ... libejte syna, ať se nerozhněvá.*“ (Ž 2,1-12 ekumenický překlad).

Ž 110 říká: „*Řekl Pán mému Pánu: Zasedej po mé pravici, dokud nedám nepřátele za podnož tvým nohám. Mocnému žezlu tvému dá vzejít Hospodin ze Siónu; panuj uprostřed svých nepřátel! Ty vládni ve dni své síly v lesku svatém, z lůna před jitřenkou zplodil jsem tě. Hospodin přísahal a nebude toho litovat: Ty jsi kněz na věky podle řádu Melkisedekova...*“ (Ž 110,1-4 Hejčl). Na tento žalm poukazuje Pán Ježíš farizejům, když jim dává otázku: „*Čím synem je Mesiáš?*“ (Mt 22,42).

V žalmech 2 a 110 se tedy jasně říká, že zaslíbený Davidův syn, tedy Mesiáš³¹ je Synem Božím zrozeným dříve než jitřní hvězda (tj. lucifer, nejvyšší anděl, který odpadl³²). V ostatních

---

³¹ Por. Gn 3,14; 26,4; 49,9-12; Num 24,17.

³² Por. Iz 14,12 a Ez 28.

žalmech je pak mnoho dalších míst, která implicitně také ukazují na Božskou hodnost tohoto Davidova syna. Pokud si jejich smysl dáme dohromady se jmenovanými žalmy 2 a 110, pak všechny tyto žalmy nám společně svědčí o Kristově Božství.³³

Zjevení Mesiášova Božství v období proroků

Prorok Izajáš, nazývaný též starozákonním evangelistou, nás o Božském původu Mesiáše nenechává na pochybách: V 7. kapitole jeho knihy najdeme slavné proroctví: „*Proto vám dá znamení sám Panovník: Hle, panna počne a porodí syna a dá mu jméno Immanuel (to je S námi Bůh).*“ (Iz 7,14). V 9. kapitole je řečeno: „*Lid, který chodí v temnotách, uvidí veliké světlo ... Neboť se nám narodí dítě, bude nám dán syn, na jehož rameni spočine vláda a bude mu dáno jméno: ‚Divuplný rádce, Božský bohatýr, Otec věčnosti, Vládce pokoje.‘ Jeho vladařství se rozšíří a pokoj bez konce spočine na trůně Davidově a na jeho království. Upevní a podepře je právem a spravedlností od toho času až na věky. Horlivost Hospodina zástupů to učiní.*“ (Iz 9,1-7). Mějme na paměti, že tato proroctví jsou řečena domu Davidovu (viz Iz 7,2; 9,6), na který už dávno předtím byla vztažena

---

³³ Ž 40,7-11; 45,1-10; 71,20-21; 72,5-7; 80,17-18; 89 celý a zvláště v. 5; 107,16; 132 celý a zvláště v. 17-18.

proroctví o Mesiášovi, jenž přijde z Davidova potomstva a bude to Syn Boží.

V 11. kapitole Izajáš říká: „*Vzejde proutek z pařezu Jišajova a výhonek z jeho kořenů vydá ovoce. Na něm spočine duch Hospodinův: duch moudrosti a rozumnosti, duch rady a bohatýrské síly, duch poznání a bázně Hospodinovy*“ (v. 1-2). ... „*Jeho bedra budou opásána spravedlností a jeho boky přepásá věrnost.*“ (v. 5, por. Ž 45). ... „*V onen den budou pronárody vyhledávat kořen Jišajův, vztažený jako korouhev národům*...“ (v. 10). Protože se tu vzpomíná Davidův otec Jišaj, je jasné, že je řeč o již předpověděném Davidovu potomku.

Všimněme si zvlášť pojmenování „*proutek*“ a „*výhonek*“. Je celkem pochopitelné, že očekávaný syn, který se má narodit je nazván proutkem neboli ratolestí a tím, kdo „*má vyrašit z pařezu Jišajova*“. Podobně jako slovo „*syn*“ (v Iz 7 a 9), má ale i toto pojmenování „*proutek-výhonek*“ ještě svůj zvláštní hlubší význam.

Izajáš se k tomuto „*výhonku*“ znovu vrací v 53. kapitole, která velmi barvitě líčí Mesiášovo utrpení a zástupnou oběť za hříšníky. V 2. verši říká: „*Vyrostl před ním jako proutek, jak oddenek z vyprahlé země, neměl vzhled ani důstojnost*...“ (Iz 53,2). Slovy „*proutek*“ a „*oddenek*“ jsme tedy upozorněni, že je řeč o tomtéž, jako v 11. kapitole, tedy o Mesiáši, synu

Davidovu, na němž spočine *duch Hospodinův, duch moudrosti* atd. a který je podle Ž 2 a 110 zároveň Synem Božím. O něm také Izajáš v 53,8 dodává: „*Byl zadržen a vzat na soud. Kdopak pomyslí na jeho pokolení? ...*“ Podle Vulgáty doslova: „*Pokolení (rod) jeho, kdo vypoví?*“ (Iz 53,8). Tím je poukázáno jednak na nesmírný počet těch, kdo se skrze Mesiášovo utrpení duchovně znovuzrodí, ale také na jeho Božský původ (=rod), tedy na Mesiášovo zrození z Otce před věky, bez něhož by ostatně to znovuzrození mnohých pokropením Mesiášovou krví, (52,15) nebylo možné.

A tím vším opět lépe rozumíme tomu, co Izajáš o Mesiáši řekl v 7. a 9. kapitole. Když řekl: „*panna porodí syna*“ (Iz 7,14) a „*dítě se nám narodilo, syn je nám dán*“ (Iz 9,5), má zde slovo *syn* vlastně dvojí význam. Stejně je tomu i se slovy o Davidově „*ratolesti*“, která je zároveň *ratolestí Boží*. On, syn Davidův, je zároveň Synem Božím. Proto je zde jak slovo *syn*, tak i slovo *výhonek*, zvláště zdůrazněno. Ostatně důraz je tvořen i předcházející větou: „*Kdo uvěří naší zprávě...*“ (Iz 53,1).

Zvláštní význam slova „*výhonek*“ ve vztahu k Mesiáši nacházíme i u proroka Zacharjáše. Ten ve své 2. kapitole říká: „*Plesej a raduj se, sijónská dcero, neboť už přicházím a budu bydlet uprostřed tebe, je výrok Hospodinův.*“ (Zach 2,14). „*Ztiš se před Hospodinem, veškeré tvorstvo, neboť se vypravil ze svého*

svatého příbytku.“ (Zach 2,17). To jsou slova upozorňující, že Hospodin osobně navštíví svůj lid. O několik veršů dále čteme: „*Nuže slyš, veleknězi Jóšuo, ty i tvoji druhové, kteří sedí před tebou: Tito muži jsou předzvěstí toho, že přivedu svého služebníka, zvaného Výhonek.*“ (Zach 3,8). Jóšua byl velekněz v Jeruzalémě potom, co se Izraelité navrátili z Babylonského zajetí. Jeho jméno, stejně jako jméno Jozua, který po Mojžíšově smrti dobyl zaslíbenou zemi, je jménem našeho Spasitele, tedy jménem Ježíš. Dobyť zaslíbené země Jozuem i návrat Izraelců z Babylonu byli předobrazem spásy, kterou přinesl Pán Ježíš. Slova „*přivedu svého služebníka*“ nás upozorňují na Izajášovu 53. kapitolu (viz Iz 52,13) a na to, že Zacharjášův „*Výhonek*“, je totožný s Izajášovým „*proutkem*“ a „*oddenkem*“ čili s výhonkem z pařezu Jišaj (viz Iz 11,1).

U Zacharjáše je o tomto *Výhonku* znovu řeč v 6. kapitole: Ve verších 1-8 popisuje Zacharjáš vidění čtyř spřežení, která měla od Hospodina rozkaz projet celou zemí. Ve verších 9-11 mluví Hospodin k Zacharjášovi o situaci v Jeruzalémě, kam přišli poslové z Babylona. Tím Bůh ukazuje, že to, co tehdy prožívali Izraelité navrátilivší se z Babylona, se týká „celé země“ – celého lidstva. Jde tedy o Boží dílo spásy. Následují slova: „*Dáš zhotovit tiáru, vstaviš ji na hlavu velekněze Jóšuy, syna Jósadakova, a řekneš mu: ,Toto praví Hospodin zástupů:*

Hle, přijde muž jménem Výhonek, vyraší odspodu; ten zbuduje Hospodinův chrám. Ano, on zbuduje chrám Hospodinův (por. 2Sam 7,13) a bude obdařen velebností. Bude sedět na svém trůnu a vládnout a bude na svém trůnu knězem; mezi obojím bude pokojná shoda. “ (Zach 6,11-12).

Ve Vulgátě je slovo „Výhonek“ vyjádřeno latinským slovem „*Oriens*“, tedy „Vycházející“. To je podle všeho správný a přesný překlad. Proto také později kněz Zacharjáš, otec sv. Jana Křtitele, řekne o Mesiáši: „*Navštívil nás Vycházející z Výsosti, aby zazářil těm, kdo žijí v temnotě a v stínu smrti...*“ (Lk 1,78-79). Tím kněz Zacharjáš poukázal na slova svého jmenovce Zacharjáše, ale i na Iz 9. a 11. kapitolu a na to, že slovo „Výhonek“ neboli „Vycházející“ zde má skutečně dvojitý význam, neboť jde jednak o toho, kdo vzejde „z kořenu Jišajova“, ale také vychází z Výsosti, to znamená z Boha.

Tím, že je Mesiáš u starozákonních proroků Izajáše a Zacharjáše nazván „*vycházejícím*“ a zároveň „*synem*“, je tedy už dopředu naznačen jeho Božský původ a je tak vyjádřeno tajemství, jakým způsobem se Boží Syn – zrozený před jítřenkou – od věčnosti rodí z Boha. Toto Synovo rození je tu nazváno Vycházením a zároveň On sám je nazván Východem! Tajemství tohoto „vycházení“ Syna z Otce se budeme věnovat o pár řádků níže v souvislosti s Moudrostí Boží.

Z Nového zákona je nám dobře známo proroctví Micheášovo: „*A ty Betléme efratský, ačkoli jsi nejmenší mezi judskými rody, z tebe mi vzejde ten, jenž bude vládcem v Izraeli, jehož původ je od pradávna, ode dnů věčných.*“ (Mich 5,1). Zajímavé je, že zákoníci i prostí židé, kteří na základě tohoto proroctví věděli, že se má Mesiáš narodit v Betlémě (por. Mt 2,5-6; J 7,41-42), už nerespektovali druhou část věty, která zcela jasně říká, že Mesiáš bude sám Bůh. Slova „*ode dnů věčných*“ nemohou přeci znamenat nic jiného než Božskou přirozenost. Na druhé straně ale u J 7,27 vidíme, že u židů bylo rovněž rozšířeno i povědomí o tom, že Mesiáš nebude obyčejný člověk, nýbrž přijde z nebe.

Poslední z tzv. malých proroků, Malachiáš, říká: „*Hle, posílám vám svého posla a on mi připraví cestu a Pán, kterého hledáte, přijde nenadále do svého chrámu. Anděl smlouvy, po němž toužíte, hle on jde, tak praví Hospodin sil.*“ (Mlch 3,1). Už věřící žid v době před Kristem se mohl právem domnívat, že Anděl smlouvy, o kterém tu Malachiáš mluví, je ten, jehož příchod Izrael očekává, tedy Mesiáš. Tento Anděl smlouvy byl při uzavření té staré smlouvy a bude prostředníkem i té nové.³⁴ Proč jinak by byl ohlášen ještě jiný posel, který tomuto Andělu

---

³⁴ Por. Ex 33; 1Kor 10,4; por. i Sir 24,4; Jer 31,31; Ez 37,26.

smlouvy připraví cestu, kdyby nešlo o toho největšího a posledního z proroků, Proroka a Posla Božího s velkým „P“ – očekávaného Mesiáše. To, že slovo posel nebo anděl nemusí znamenat stvořenou bytost, jsme si ukázali už výše. Zároveň je zcela jednoznačné a jasné, že *Pán, který přijde do svého chrámu*, je sám Bůh. Nemluví se zde o žádném jiném pánu, a tak musí jít jediné o samotného Boha. I slova „*do svého chrámu*“ ukazují na toho, komu je tento chrám zasvěcen a kdo v něm duchovně přebývá.

Syn Boží a Boží Moudrost

V 30. kapitole knihy Přísloví najdeme slova záhadného krále Agúra: „*Kdo vystoupil na nebe a sestoupil dolu? Kdo vzal vítr do svých dlani? Kdo vodu uzavřel do svého oděvu? Kdo zbudoval všechny končiny země? Jaké je jeho jméno a jaké je jméno jeho syna? Vždyť je znáš.*“ (Př 30,4). Zde se jasně mluví o tom, že Hospodin Bůh, stvořitel nebe i země, má Syna!

Co tato „slova Agúrova“ dělají v knize Přísloví? Rozhodně tu nejsou omylem, jak by se snad mohlo na první pohled zdát. Nosným tématem celé knihy Přísloví je Boží moudrost. V Přísloví se mluví jednak o projevech a „cestách“ Boží moudrosti v konkrétním lidském konání a potom o této moudrosti samotné. Agúr nejprve tvrdí, že je *nejtupější ze*

všech lidí a nemá lidskou moudrost a hned nato sděluje toto největší tajemství o Božím Synu. Tím tento záhadný Agúr vlastně říká, že to, co nám tu sděluje, je tou největší moudrostí, která nepochází od lidí, ale od Boha. Tajemství Božího Syna je tedy tím vlastním důvodem, proč vůbec Písmo na tolika místech o moudrosti pojednává.

Moudrost jako prostředek k uchopení osobního Boha

Ze starozákonních textů o moudrosti si ukážeme, že Moudrost Boží je totožná s Božím Synem. Nejprve si ale uvedme několik citátů, kde Moudrost nevystupuje výslovně jako osoba. Tato místa mají také důležitý vztah k našemu tématu – k Moudrosti Boží jakožto Božímu Synu. Je na nich totiž ukázáno na velikost Božího díla, nesmírnou Boží moc, nekonečnost Božího vědění a na tajemství lidského i Božího rozumu jako takového. Tato místa učí vlastně člověka uvědomění si samého sebe jako rozumné bytosti-osoby. A to je nutný předpoklad pro poznání nemateriální povahy lidské duše a existence duchovních skutečností. A tak člověk, osvícený Boží Moudrostí, která se s ním „*setkává na všech jeho cestách a ve všech jeho myšlenkách*“ (Mdr 6,16), dochází k poznání Boha, jeho nemateriální, nestvořené, věčné, všemohoucí a osobní podstaty (por. Mdr 13; Ř 1,18). Toto poznání

pravého Boha je nutným předpokladem, aby člověk mohl přijmout a utvořit si správný pojem o Božím Synu – Moudrosti Boží jakožto druhé Božské osobě.

Už Job mluví o Boží moudrosti a říká: „*Stříbro má své naleziště a zlato místo, kde se čistí ... Člověk vztáhl ruku po křemeni ... do skal vytesal štoly, jeho oko spatřilo kdejaký skvost, zamezil prosakování proudících vod, a co se tají v zemi, vynáší na světlo. Ale moudrost, kde se najde? Kde je místo rozumnosti? Člověk nezná její cenu, v zemi živých se nenajde. Propastná tůň praví: ‚Ve mně není‘, moře říká: ‚Já ji nemám‘. Nelze ji získat za lístkové zlato ... Nedá se srovnat se zlatem či se sklem ... Odkud tedy přichází moudrost? Kde je místo rozumnosti? Je utajena před očima všeho živého, zahalena i před nebeským ptactvem. Říše zkázy a smrtí říkají: ‚Pouze jsme zaslechly pověst o ní.‘ Jenom Bůh rozumí její cestě, on zná také její místo, neboť on dohlédne až do končin země, vidí vše, co je pod nebem. Když větru udělil prudkost a vody odměrkou změřil, když dešti stanovil cíl a cestu bouřnému mračnu, hned tehdy ji viděl a vyprávěl o ní, učinil ji nepohnutelnou a také ji prozkoumal a řekl člověku: ‚Hle, bát se Panovníka, to je moudrost, vystříhat se zlého, toť rozumnost.‘“ (Job 28,1-28). Jinými slovy: Job zde básní o nesmírnosti Božího stvořitelského díla a o největších objevech a vynálezech lidského ducha (té doby) a*

ukazuje, že to vše je ničím v porovnání se samotným Božským intelektem, který to vše svou vlastní moudrostí a mocí působí.

Podobným způsobem mluví o moudrosti např. i prorok Bárúk: *„Kdo vystoupil na nebe, vzal moudrost a snesl ji z oblaků? Kdo přeplul moře a našel ji a získá ji za vybrané zlato? Nikdo nezná její cestu, ani nepochopí její stezku. Avšak ten, kdo ví všechno, zná ji, vynalezl ji svým věděním. On založil zemi na věčné časy a naplnil ji čtyřnohými zvířaty. ... A tak se ukázala moudrost na zemi a setkala se s lidmi. Moudrost to je kniha Božích nařízeních, zákon trvajících navěky. Všichni, kdo se jí drží, dojdou života, kdo ji opustí, zemřou.“* (Bar 3,29-4,1).³⁵ Bárúk se ještě před uvedenými slovy zmiňuje o předpotopních obrech a jejich zahynutí (3,24-28). To koresponduje s úvahami o nejobdivuhodnějších výdobytcích člověka (protože to předpotopní pokolení bylo ve srovnání s pozdějšími lidmi opravdu vynikající) a o tom, co všechno člověk dokázal a čeho dosáhl. Tyto úvahy podobně rozvádí i Job, jenž je tomu předpotopnímu pokolení časově blízký. Pomocí těchto úvah o „velikosti“ lidských děl je ukázáno na velikost Boží, která tu lidskou nekonečně převyšuje, nejen proporcionálně ale i svou podstatou. Jinými slovy, moudrost Boží je něčím, co se nedá

---

³⁵ O moudrosti jako knize Božích přikázání mluví např. i Sir 24,23n.

srovnat s ničím stvořeným a nám z tohoto světa známým, ale její podstatu můžeme přesto svým způsobem pochopit, a to porovnáváním se sebou samými, s duchovní a rozumovou povahou našeho bytí.

Přirovnání moudrosti ke knize Božích přikázání i řeč o potřebě vystoupit na nebesa a sestoupit dolů nám připomínají slova Mojžíšova v Deuteronomiu: *„Tento příkaz, který ti dnes udílím, není pro tebe ani nepochopitelný, ani vzdálený. Není v nebi, abys musel říkat: ‚Kdo nám vystoupí na nebe, vezme jej pro nás a ohlásí nám jej, abychom ho plnili?‘ Ani za mořem není, abys musel říkat: ‚Kdo se nám přeplaví přes moře, vezme jej pro nás a ohlásí nám jej, abychom ho plnili?‘ Vždyť to slovo je ti velmi blízko, ve tvých ústech a ve tvém srdci, abys je dodržel.“* (Dt 30,11-14).

Uvedená místa z Báruka a Deuteronomia mluví jen o potřebě vystoupit na nebesa a sestoupit, ale „nejtupější ze všech lidí“ Agúr, mluví už výslovně o Božím Synu, který to učinil (viz výše).³⁶ My nyní sledujeme, jaký je vztah tohoto Syna Božího k Boží moudrosti.

---

³⁶ Viz také J 3,13 a 20,17.

Moudrost je osoba

Moudrost Boží o sobě v knize Přísloví 8 říká: „*Hospodin mě vlastnil jako počátek své cesty, dříve, než co konal odedávna. Od věků jsem ustanovena, od počátku, od pravěku země. Ještě nebyly propastné tůně, když jsem se zrodila, ještě nebyly prameny vodami obtěžkány. Když ještě byly hory ponořeny, před pahorky jsem se narodila. Ještě, než učinil zemi a všechno kolem a první hroudy pevniny, když upevňoval nebesa, byla jsem při tom, když vymezoval obzor nad propastnou tůní, když seshora zavěšoval mračna, když silily prameny propastné tůně, když kladl moři jeho meze, aby vody nevystupovaly z břehů, když vymezoval základy země, byla jsem mu věrně po boku, byla jsem jeho potěšením den ze dne a radostně si před ním hrála v každý čas. Hraji si na jeho pevné zemi; mým potěšením je být s lidskými syny.*“ (Př 8,22-31). O Boží moudrosti je zde tedy řečeno, že byla dřív než jakékoli stvoření. Zároveň se tu o ní mluví ne jako o stvořené věci, ale jako o zrozené osobě. Rozdíl mezi stvořením a zrozením je v tom, že věc stvořená je stvořena z ničeho pouze rozhodnutím Boží všemohoucí vůle, kdežto ten, kdo je zrozen, je zrozen z někoho, jehož přirozenost a podobu tímto zrozením přijímá. Tedy „zrozenec“ se stává tímtež, co rodičí. Syn člověka je člověk. Syn Boha je Bůh.

Prostý věřící, ať už ve Starém nebo Novém zákoně, má už z těchto slov knihy Přísloví jasno, že Moudrost je totožná se Synem Božím. Hospodin má ale trpělivost i s těmi „příliš moudrými“ a zjevení svých tajemství jim mnohanásobně opakuje:

V Knize Moudrosti je řečeno: *“Poznal jsem věci skryté i zjevné, všemu naučila mne strůjkyně všeho – moudrost. Neboť v ní je duch myslící a svatý, jedinečný a přitom mnohotvárný, duch jemný, hbitý, pronikavý, neposkrvněný, spolehlivý, neproměnný, milující dobro, činorodý, nespoutaný, dobročinný, lidumilný, pevný, bezpečný, klidný, všemohoucí, všeobzírající, prostupující všechny duchy rozumné, čisté a přejemné. Nad každý pohyb je moudrost pohyblivější, svou ryzostí proniká a prostupuje všechno. Je dechem Boží moci, čirým výronem slávy Všemohoucího; proto nic poskrvněného se do ní nevloudí. Je odleskem věčného světla, nezkaleným zrcadlem Božího působení (řec. „energeias“) a obrazem jeho dobrotivosti. Je jediná, ale může všechno, setrvává v sobě samé, a přece vše obnovuje, v každém pokolení vchází do svatých duší a vytváří Boží přátele a proroky.“* (Mdr 7,21-27). Zde je jednak řeč o vlastnostech Boží Moudrosti, a pak také o její přirozenosti i o tajemném vztahu, kterým tato Moudrost přijímá účast na této přirozenosti Boží, čili o způsobu jejího

zrození. Vlastnosti jsou jednoznačně Božské – všemohoucnost, vševědoucnost, všudypřítomnost atd. Přirozenost Moudrosti je charakterizována jako: *dech Boží moci, čirý výron slávy Všemohoucího, odlesk věčného světla, nezkalené zrcadlo Božího působení a obraz jeho dobrotivosti*. Tím je naznačeno, jakým tajemným způsobem přijímá Moudrost účast na Boží přirozenosti, tedy jak je z Boha zrozena. Ohledně tohoto zrození jsou tu vlastně sděleny dvě věci: Zaprvé, že plození Moudrosti je něčím, co plyne přímo z Boha, tedy není to něco mimo Něj, jak by tomu bylo v případě stvoření. Zadruhé, že jde o utváření jakéhosi obrazu Boží přirozenosti. „Vyplynutí“ této osoby zvané Moudrost přímo z Boží podstaty je vyjádřeno prvními dvěma výrazy: „*dech Boží moci*“, „*čirý výron slávy Všemohoucího*“. To, že Moudrost se rodí jakýmsi utvořením obrazu Boží podstaty, je zas vyjádřeno dalšími třemi výrazy: „*odlesk věčného světla*“, „*nezkalené zrcadlo Božího působení*“ a „*obraz jeho dobrotivosti*“.

U charakteristiky: „*nezkalené zrcadlo Božího působení*“ by se na první pohled mohlo zdát, jako by se tím naznačovalo, že tato Moudrost je něčím stvořeným, tedy odlišným od Boha, protože slova „*Boží působení*“ evokují myšlenku na Boží stvořitelenskou činnost. Musíme si ale uvědomit, že Boží činnost

je dvojího druhu: jednak Boží činnost uvnitř, kterou Bůh koná nutně, věčně a nezměnitelně, a touto nutnou Boží činností je jeho věčné poznávání a milování sama sebe. Druhým druhem Boží činnosti je činnost navenek, tedy stvoření světa, které je z Božího „dobrovolného“ rozhodnutí, a při něm už tato Moudrost Boží byla přítomna (viz Př 8,23). Že jde o první druh Božího působení, naznačuje řecký tvar „*energeias*“, který zřejmě vyjadřuje právě takové něčí působení, které je jakoby samovolné a vyplývá už z podstaty „působitele“. Že Moudrost Boží se rodí z Boha právě tímto prvním druhem Božího působení, to jasně říkají další dva výrazy: „*odlesk věčného světla*“, „*obraz jeho dobrotivosti*“. „*Věčné světlo*“ a „*Boží dobrotivost*“ jsou totiž shodné s Boží podstatou, a tak je zde jasně řečeno, že Moudrost má skrze své zrození před věky Boží přirozenost neboli podstatu. Slovy „*odlesk*“ a „*obraz*“ je zase vyjádřeno, že toto tajemné zrození Moudrosti spočívá v Boží věčné a nutné „činnosti“ sebepoznání. To nakonec vyjadřují i slova: „(Moudrost) *je jediná, ale může všechno, setrvává v sobě samé*“. Jak Bůh setrvává v sobě? Nemá tělo ani není přítomen pouze na jednom místě, aby mohl toto tělo nebo místo opustit a přemístit se jinam! Proto slova „*setrvává v sobě*“ ukazují právě na jeho akt sebepoznávání, na to, že svůj Božský rozum neustále zaměřuje na předmět, kterým je On

sám. Bůh totiž neustále hledí na sebe nebo lépe řečeno do sebe a všechno mimo sebe, všechna možná i realizovaná stvořená bytí, vidí v sobě, tak, že ve své Božské podstatě poznává tu možnost je stvořit. – „*A přece vše obnovuje.*“ (Mdr 7,27) To znamená, sama v sobě svým poznáním těch věcí a svou Božskou vůlí, aby existovaly, je udržuje v bytí.

O Božských vlastnostech této Moudrosti se dále mluví v 9. kapitole. Je to Šalomounova prosba o moudrost. Ten zde např. říká: „*Daruj mi moudrost, která sídlí u tvého trůnu, a nevycluduj mne z počtu těch, kdo ti slouží.*“ (v. 4). „*Sešli ji ze svatých nebes, od trůnu své slávy ji pošli, aby byla se mnou a pracovala, abych poznal, v čem máš zalíbení. Ona ví všechno a rozumí všemu, rozvážně mne povede v mém konání a zachová mne ve své slávě.*“ (v. 10-11). Ve verši 17 se pak mluví nejen o druhé, ale i o třetí Božské osobě: „*Kdo by poznal tvou vůli, jestliže ty bys mu nedal moudrost a z výšin mu neposlal svého svatého ducha?*“ Dá se tedy říct, že kniha Moudrosti jmenuje v této jedné větě (Mdr 9,17) všechny tři osoby Nejsvětější Trojice. V Mdr 18,14-16 je zase řeč o všemohoucím Božím slovu, které se dotýkalo nebe, a přitom stálo na zemi.

Hned na začátku knihy Sirachovec se dočteme o zplození Moudrosti Boží skrze Boží činnost sebepoznání: „*Mořský písek a krůpěje deště a dny věčnosti, kdo spočítá? Výšku nebe*

a šíři země, propastnou hlubinu a moudrost, kdo probádá? Ze všeho první byla stvořena moudrost a rozumné poznání je od věčnosti. Pramen moudrosti je slovo Boha na výsostech a její stezky toť věčná příkázání.“ (Sir 1,2-5). Poslední větu (v. 5) některé rukopisy vynechávají. Jeronýmova Vulgáta ji ale uvádí. Je v ní zmínka o *slovu Boha na výsostech*, a v tomto *slovu* můžeme právem vidět Logos, o němž mluví sv. Jan v prologu evangelia. Takové chápání naprosto odpovídá tomu, co je psáno ve verších 2-4. Mluví se tu o věčném Božím úkonu sebepoznání, což vyjadřují slova: „*rozumné poznání je od věčnosti*“. Proto i slova: „*moudrost byla stvořena*“ (v. 4), by zřejmě měla být lépe přeložena: *moudrost byla ‚učiněna‘* anebo *‚utvořena‘*. Nemluví se tu totiž o skutečném stvoření v klasickém smyslu, jak ho většinou chápeme – jako akt Boží všemohoucnosti, kterým Bůh ze svého svobodného rozhodnutí dá některému možnému bytí existenci, tedy stvoří něco z ničeho. Mluví se tu spíš o Božím úkonu sebepoznání, při němž si Bůh svým rozumem ‚utváří‘ jakýsi obraz své podstaty, a tento obraz je Syn.³⁷ V každém případě se zde mluví o utvoření Moudrosti,

---

³⁷ Za slovem „stvořena“ ve verši 4 je řecké slovo „ktistai“, které zahrnuje jak význam „stvořit“, tak i „tvořit“ či „utvořit“. Stejně tak latina používá pro oba významy jedno slovo „create“. Hebrejština ale rozlišuje stvořit z ničeho - „bara“ a utvořit z něčeho - „kanah“. Podle úvodu k českému ekumenickému

keré se stalo ze všeho nejdřív, a to úkonem věčného rozumového sebezpoznání Boha.

Ježíš v knize Genezis

O přítomnosti Moudrosti Boží při stvoření světa a o tom, že svět byl stvořen skrze ni a v ní, tedy v Kristu, se ostatně zmiňují hned první slova Písma svatého: „*Na počátku stvořil Bůh nebesa a zemi...*“ (Gn 1,1). V hebrejštině je tady doslova řečeno: „*b rešit bara elohim*“ - „*v počátku stvořil Bůh*“. Ovšem: „*v počátku*“ je možno přeložit i „*v hlavě*“. Slovo „*elohim*“ je vlastně množné číslo, doslova: „*bohové*“, přičemž židovská tradice to vždy četla ve smyslu jeden jediný Bůh a toto označení chápala jako jakýsi majestátní plurál. Pokud budeme číst: „*v hlavě (=skrze hlavu, hlavou) stvořil Bůh nebesa a zemi*“, pak to samozřejmě znamená, svým Božským rozumem neboli svou moudrostí, protože fyzicky Bůh jistě žádnou hlavu nemá. Zcela správný by tedy byl i překlad: „*Skrze svou moudrost stvořil Bůh nebesa...*“.

Kromě onoho „majestátního plurálu“ „*elohim*“, jsou tu ale i Boží slova: „*učinme člověka, aby byl naším obrazem podle naší podoby...muže a ženu je stvořil*“ (1,26-27). Bůh tedy mluví

---

překlady ke knize Sirachovec není text první kapitoly v hebrejštině v současnosti znám.

sám k sobě jako ke společenství osob a tvoří člověka podle svého obrazu jako společenství osob. Tak už v 1. kapitole Genezis vidíme dvojnásobné svědectví o tom, že v Bohu je jakási rozdílnost osob a jakési jejich společenství. Dále, pokud slova: „*aby byl naším obrazem podle naší podoby*“, vezmeme doslovně, pak to předpokládá, že už byla ‚učiněna‘ jakási Boží podoba nebo jinak řečeno Bůh už měl sám „ve své hlavě“, tedy ve svém Božském rozumu představu o sobě, což je nezpochybnitelné a naprosto samozřejmé. Ale tajemství, o něž tu jde, je to, že tato „podoba Boží“ je druhou Božskou osobou. Jde tedy právě o to společenství Božských osob, na něž se sám Bůh obrací.

Před slovy: „*I řekl Bůh: ‚Bud’ světlo!‘*“, tedy před začátkem zprávy o Boží stvořitelské činnosti, stojí přesně toto: „*Na počátku stvořil Bůh nebe i zemi. Země byla pustá a prázdná a nad propastnou tůňí byla tma. Ale nad vodami vznášel se duch Boží.*“ Hned v první větě (interpunkce je jen věcí překladu), ještě před zprávou o stvoření, je zde tedy Bůh, jeho Moudrost (hlava) a Duch Boží. Ježíš Kristus je tou Moudrostí, v níž byla stvořena nebesa i zem. Ž 104,24 říká: „*Jak velebná jsou tvá díla, Hospodine, všechno jsi učinil v moudrosti...*“. Jeremiáš 10,12 říká: „*On učinil zemi ve své síle, připravil svět ve své moudrosti.*“ (Totéž i Jer 51,15.)

Na přítomnost této Božské Moudrosti, která je zvána i Slovem Božím, hned v prvním verši Písma svatého, nás zřejmým způsobem upozorňuje také apoštol Jan svým prologem k evangeliu „*Na počátku bylo Slovo...*“. Z míst Starého zákona, která jsme už uvedli, je jasné, že tato Janova slova nebyla něčím úplně novým, co by si vymyslel on nebo jeho současníci, nýbrž plně korespondovala s učením Starého zákona o Božím Synu a Moudrosti Boží. Tou Moudrostí je Boží Syn, který je totožný s Mesiášem, synem Davidovým, jak uvidíme dále. Můžeme tedy vidět, že samotné první slovo Písma svatého „v Hlavě“, vlastně znamená v Ježíši. „*On je obraz Boha neviditelného, prvorozený všeho stvoření, neboť v něm bylo stvořeno všechno na nebi i na zemi – svět viditelný i neviditelný; jak nebeské trůny, tak i panstva, vlády a mocnosti – a všechno je stvořeno skrze něho a pro něho. On předchází všechno, všechno v něm spočívá, on jest hlavou těla – totiž církve. On je počátek, prvorozený z mrtvých – takže je to on, jenž má prvenství ve všem.*“ (Kol 1,15-18).

Moudrost Boží je totožná s Božím Synem a Mesiášem

Ze slov proroka Nátana v 2Sam 7, žalmů a Přísloví 30 jsme se dozvěděli o Božím Synu zrozeném Bohem před jitřenkou, který je totožný s Mesiášem, synem Davidovým. Z Přísloví 8;

Moudrosti 7 a 9 a Sirachovce 1 jsme se seznámili s Moudrostí Boží, jako osobou zrozenou před věky a před vším stvořením z Boha. Nyní stojíme před otázkou, zda je Syn Boží totožný i s touto Boží Moudrostí.

V 24. kapitole Sirachovce najdeme slova oznamující nám, že tato Moudrost Boží sestoupila na zem a zvolila si za své sídlo Sión. Z toho můžeme vyvodit, že osoba Boží Moudrosti, o níž Písmo mluví, je totožná s osobou Božího Syna, o němž Písmo zjevilo, že se stane synem Davidovým a bude věčně vládnout na trůně svého otce Davida, tedy na Siónu.

„Moudrost bude chválit sama sebe.“ (Sir 24,1). Následující verše 3-6 svědčí o Božské povaze Moudrosti: *„Vyšla jsem z úst Nejvyššího a jako mlha jsem zahalila zemi. Na výsostech jsem přebývala, můj trůn je na sloupu oblakovém.“* (por. Ex 33 a jinde) *„Obvod nebes jsem sama obešla a prošla i nejhlubší propasti. Ve vlnách moře i po celé zemi a v každém lidu a národu jsem vládla.“* (Sir 24,3-6). O vtělení této Moudrosti Boží, tedy o tom, že se stane synem Davida vládnoucím na Sijónu, svědčí následující verše: *„Mezi těmi všemi jsem hledala odpočinek a toho, v jehož dědictví bych mohla přebývat. Tehdy mi stvořitel všehomíra dal příkaz, ten, který mne stvořil a našel místo pro můj stan, mi řekl: ‚V Jákobovi přebývej a v Izraeli měj své dědictví!‘ Před počátkem věků mne stvořil a nepominu navěky.*

Ve svatém stanu jsem před ním vykonávala službu, a tak jsem se na Sijónu pevně usadila. Našel mi tak příbytek ve městě, které si zamiloval, v Jeruzalémě vykonávám svou moc. V lidu plném slávy jsem zapustila kořeny, v podílu Hospodinově, v jeho dědictví. Vyrostla jsem jako cedr na Libanónu a jako cypřiš na svazích Chermónu...“. (Sir 24,7-13). Závěr citátu o cedru, cypřiši a dalších rostlinách, které následují, včetně růže z Jericha, bývá už vztahován na Matku Boží. To je oprávněné, protože předcházející slova se týkají vtělení věčné Boží Moudrosti. Když tato Moudrost Boží „*pevně zapustila kořeny na Sijónu*“, je řeč o jejím přebývání s lidmi, tedy o Kristově lidské přirozenosti a tím pádem i o jeho Matce, z níž si tuto přirozenost vzal, když se stal „*semenem ženy*“ (por. Gn 3,14).

Proto nás nemůže udivovat ani to, když je tu dvakrát řečeno, že Moudrost Boží je stvořena. To lze chápat dvojím způsobem: Buď je tou stvořenou Boží Moudrostí Kristova lidská přirozenost (a tedy i Panna Maria, její Neposkvrněné Srdce, respektive nové srdce, o němž mluví Ez 36,26, nebo také kořen Jišajův, o němž mluví Izajáš 11 – čili to svaté lidství, které je očištěno a proměněno vtělením druhé Božské osoby) anebo nejde o stvoření v klasickém smyslu slova, ale o nutnou věčně trvající činnost Božího sebepoznání a rození Syna (jak to už bylo vysvětleno). Takto je třeba se na Moudrost Boží u Sir 24

dívat, protože její charakteristika ve verších 3-6 je jednoznačně Božská. Nejúplnější je pohled, který předpokládá, že se tu mluví zároveň o jednom i druhém „utvoření“ Moudrosti Boží. To stvoření lidské přirozenosti Kristovy z Matky bez otce a její (současné) naplnění Duchem svatým je totiž důsledkem a obrazem onoho zrození Boží Moudrosti z Otce bez matky před věky. Navíc i slova: „*vyšla jsem z úst nejvyššího*“ naznačují toto její Božské zrození (ne stvoření), které je více rozvedeno v Mdr 7 a Sir 1 (viz výše).

Podobným způsobem mluví sám Syn Boží o dvojím zrození, k němuž je povolán každý z nás, když říká Nikodémovi: „*Musíte se narodit znovu*“ (nebo také „*shora*“, tj. z úst, tedy slovem, jímž se rodí věci ducha, ne tělesným a přirozeným způsobem). Naše znovuzrození z Ducha vírou v Božího Syna je analogií k Jeho předvěčnému zrození z Otce.

Na to by někdo mohl namítnout, že starozákonní znalci Písma v době Pána Ježíše nemohli být těmito filozofickými úvahami o Bohu vybaveni. S takovými antisemitisticky laděnými náhledy na úroveň židovské vzdělanosti v době Kristově by se dalo právem polemizovat. V každém případě bylo úkolem izraelských náboženských vůdců být obeznámeni s uvedenými místy Písma o Boží Moudrosti jako nestvořené osobě, nebo minimálně osobě, která nese Božské vlastnosti.

Kdyby tuto svou povinnost splnili a byli upřímně otevření pravdě, nikdy by o tom, na němž se splňovala všechna mesiášská znamení, nemohli prohlásit: „*Rouháš se, protože jsi člověk a děláš se Bohem!*“ (J 10,33).

Právě zde, ve 24. kapitole Sirachovce, se nám Moudrost Boží, o níž mluví Př 8, Job 28; Mdr 7 a 9; Sir 1 a další místa, spojuje se Synem Božím, před věky zrozeným a nestvořeným (viz Ž 2 a 110; Př 30) i s Mesiášem synem Davidovým (viz 2Sam 7; 1Par 17; Mich 5,1; Mlch 3,1 atd.). **Jak tato Moudrost, tak tento Syn se vtělují, aby přebývali na Siónu a věčně vládli na trůně Davidově.**

Každý jazyk vyzná...

Co tedy „*si myslíte o Mesiáši? Čí je syn? Odpověděli mu: ‚Davidův.‘*“ (Mt 22,42). A tento syn Davidův je ustanoven Bohem, aby věčně vládl světu: „*Knížata lidských společenství se shromáždila, jsou lidem Abrahamova Boha.‘*“ (Ž 47,10). „*Proč se pronárody bouří, proč národy kují marné plány? Srocují se králové země, vládcové se spolu umlouvají proti Hospodinu a pomazanému jeho: ‚Zpřetrháme jejich pouta, jejich provazy pryč odhodíme.‘ Ten, jenž trůní v nebesích, se směje, Panovníkovi jsou k smíchu. Jednou k nim promluví v hněvu, ve svém rozlícení je naplní děsem: ‚Já jsem ustanovil svého krále na Sijónu, na své svaté hoře!‘* Přednesu Hospodinovo

rozhodnutí. On mi řekl: ‚Ty jsi můj syn, já jsem tě dnes zplodil. Požádej, a národy ti předám do dědictví, v trvalé vlastnictví i dálavy země. Rozdrtíš je železnou holí, rozbiješ je jak nádobu z hlíny.‘ Nuže, králové, mějte rozum, dejte na výstrahu, soudcové země! Služte Hospodinu s bázni a jásejte s chvěním. Líbejte syna, ať se nerozhněvá, ať na cestě nezhyne, jestliže jen málo vzplane hněvem. Blaze všem, kteří se k němu utíkají!“
(Ž 2).

I dnes, ba možná dnes více než kdy dřív, platí, že „*knížata lidských společenství jsou lidem Abraháмова Boha.*“. Tato knížata pokládající se za potomky Abraháma již brzy skloní svá kolena před Králem Králů, kterého Hospodin ustanovil na Sionu a svými ústy chtě nechtě vyznají: „*Ježíš je Pán.*“

Užitá zdroje:

Četba Písma svatého, osobní rozhovory o víře a modlitba.

Obsah:

Objektivní Boží zjevení – apologie katolické Tradice.....	5
<i>Je nějaká jistota? .....</i>	<i>5</i>
<i>Je zjevení možné? .....</i>	<i>8</i>
<i>Jak víme, co Ježíš učil? .....</i>	<i>15</i>
<i>Tedy Písmo anebo Tradice? .....</i>	<i>17</i>
<i>„Svědectví dvou je pravé“ (J 8,17).....</i>	<i>19</i>
<i>Tajemná kniha .....</i>	<i>24</i>
<i>Sola scriptura .....</i>	<i>25</i>
<i>Klíč k Písmu .....</i>	<i>29</i>
<i>Kde se můžeme s obsahem Tradice seznámit? .....</i>	<i>30</i>
<i>Plná jistota .....</i>	<i>31</i>
<i>Užité zdroje: .....</i>	<i>32</i>
Nesmrtelnost duše a věčnost pekla – apologie proti adventistům	33
<i>„Bratři, nechceme vás nechat v nevědomosti o údělu těch, kdo zesnuli.“ (1Sol 4,13) .....</i>	<i>33</i>
<i>Co Bůh zjevil o posmrtném údělu? .....</i>	<i>36</i>
<i>Duše Kristova .....</i>	<i>40</i>
<i>Předpisy o pokrmech .....</i>	<i>43</i>
<i>Očistec .....</i>	<i>45</i>
<i>Šest námitek proti věčnosti pekla.....</i>	<i>48</i>
<i>Smrt duchovní a fyzická .....</i>	<i>53</i>
<i>Věčné peklo .....</i>	<i>58</i>
<i>Nesmrtelnost duše .....</i>	<i>60</i>

<i>Užitě zdroje:</i>	62
Božství Kristovo ve Starém zákoně – „Hlavou stvořil Bůh nebesa i zemi.“	63
<i>Problém farizeů a saduceů</i>	63
<i>Období do Davida</i>	64
<i>Davidovi zjevení Boží Syn</i>	67
<i>Zjevení Mesiášova Božství v období proroků</i>	70
<i>Syn Boží a Boží Moudrost</i>	76
<i>Moudrost jako prostředek k uchopení osobního Boha</i>	77
<i>Moudrost je osoba</i>	81
<i>Ježíš v knize Genezis</i>	87
<i>Moudrost Boží je totožná s Božím Synem a Mesiášem</i>	89
<i>Každý jazyk vyzná...</i>	93
<i>Užitě zdroje:</i>	94

Další chystané díly apologie:

Apologie II. – Neporušenost a věrohodnost Písma

Apologie III. – Vnitřní jednota učení Písma (apologie činů patriarchů)

Apologie IV. – Rozumové důkazy Boha a lidské duše

Apologie V. – Církev a papežství

Další texty viz na:

pravover.cz

o. Václav S. Cigánek, SBM

Apologie I. – Hlavou stvořil Bůh nebesa i zemi

Počet stran: 98

Nákladem autora

Kontakt: vaclavsbm@gmail.com

Vyrobil: Projects, s. r. o., Botanická 606/24, 602 00 Brno